

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών:

*Μαθηματική Προτυποποίηση στις Σύγχρονες Τεχνολογίες
και την Οικονομία*

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΣΤΕΡΙΟΣ Χ. ΠΑΣΧΟΣ

Εφαρμογή του συστήματος αξιολόγησης CAMELS & Αποτελέσματα των Stress Test των ελληνικών τραπεζών

Παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και οι
επιπτώσεις της στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Επιβλέπων:
Απόστολος Χριστόπουλος

ΑΘΗΝΑ 2012

Πρόλογος

Η παρούσα εργασία διεξήχθη στα πλαίσια του δια-τμηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών «Μαθηματική προτυποποίηση στις σύγχρονες τεχνολογίες και την οικονομία ». Σκοπός της είναι η ανάλυση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και συγκεκριμένα επτά ελληνικών τραπεζών: Εθνική, Eurobank, Άλφα, Πειραιώς, Εμπορική, Αγροτική, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, που καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος αυτού. Η ανάλυση αυτή έγινε για μια περίοδο ετών, από το 2007 έως το 2011, και βασίστηκε κυρίως στη μεθοδολογία αξιολόγησης τραπεζών CAMELS αλλά και στα αντίστοιχα Stress Tests των τραπεζών.

Πιο συγκεκριμένα, η εργασία ξεκινά κάνοντας μια ιστορική επισκόπηση στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, στο πώς αυτή αντιμετωπίστηκε από τα κράτη και πώς κατέληξε σε κρίση χρέους χωρών που στην περίπτωση της Ελλάδας οδήγησε σε κρίση του τραπεζικού της συστήματος αλλά και γενικότερα της οικονομίας. Το συγκεκριμένο κεφάλαιο μας βοηθά να αποκτήσουμε μια γενικότερη εικόνα της κατάστασης μέσα στην οποία εξελίχτηκε η κρίση.

Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε αναλυτικά τη μεθοδολογία CAMELS και τους αριθμοδείκτες που αυτή χρησιμοποιεί για την αξιολόγηση των τραπεζών. Επιγραμματικά να αναφέρουμε ότι η συγκεκριμένη μεθοδολογία ακολουθείται κυρίως από τις Κεντρικές Τράπεζες για την εποπτεία του τραπεζικού τους συστήματος.

Ακολουθεί η παρουσίαση των αποτελεσμάτων των Stress Test των ελληνικών τραπεζών που διεξήχθησαν από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EBA – European Banking Authority) για τα έτη 2011 και 2012. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο μπορούμε να δούμε τις αντοχές των ελληνικών τραπεζών και συγκεκριμένα το πώς θα κινηθούν ζωτική δείκτες για τη λειτουργία τους υπό την επίδραση δύο σεναρίων, ενός συμβατικού και ενός ακραίου.

Τέλος, παραθέτουμε τα αποτελέσματα CAMELS των τραπεζών που εξετάζουμε προχωρώντας στην ανάλυση αυτών καθώς επίσης στοιχείων όπως η εξέλιξη του δείκτη καταθέσεων-δανείων ανά τράπεζα αλλά και η επίπτωση που αυτές είχαν λόγω της απομείωσης του ελληνικού κρατικού χρέους.

Όσον αφορά τις πηγές των στοιχείων που χρησιμοποιούμε στην παρούσα εργασία, αυτές είναι:

- Για μεν το πρώτο κεφάλαιο, οι επίσημες ανακοίνωσης Ευρωπαϊκών θεσμών όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αλλά και ο διεθνής και εγχώριος τύπος.
- Για το δεύτερο, οι σημείωσης «Θέματα τραπεζικής και χρηματοοικονομικής θεωρίας» του κ. Απόστολου Χριστόπουλου.
- Για το τρίτο, ο επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (EBA).

- Και τέταρτον, τα στοιχεία που χρησιμοποιήσαμε για τον υπολογισμό των CAMELS προέρχονται από τις δημοσιοποιημένες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των υπό εξέταση τραπεζών. Συγκεκριμένα συγκεντρώσαμε τα παρακάτω στοιχεία όπως αυτά ορίζονται αναλυτικότερα στο δεύτερο κεφάλαιο όπου παραθέτουμε τη μεθοδολογία CAMELS, τα οποία όπως αναφέραμε προέρχονται από τις **ετήσιες** οικονομικές καταστάσεις και αφορούν στην περίοδο **2007 - 2011**:

Εποπτικά Κεφάλαια (Tier I + Tier II)
Σταθμισμένο Ενεργητικό
Δάνεια σε καθυστέρηση > 90 ημερών
Προβλέψεις
Δάνεια
Έξοδα Διοίκησης
Πωλήσεις
Καθαρά Κέρδη
Μ.Ο Ενεργητικού
Ίδια Κεφάλαια
Καταθέσεις
Κυκλοφορούν Ενεργητικό
Σύνολο Αξιογράφων

Η συγκεκριμένη μελέτη έχει ως στόχο:

- να εξεταστούν τα αίτια και οι αφορμές της κρίσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.
- το πώς αυτή εξελίχτηκε χρονικά και πόσο επηρέασε τις τράπεζες.
- το αν τα στοιχεία προηγούμενων ετών έδειχναν ότι μια τέτοιου είδους κρίση ήταν πιθανή.
- καθώς και την κατάσταση που επικρατεί τώρα (2011) στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Περιεχόμενα

1.	Ιστορική επισκόπηση.....	Σελ.7
2.	Αριθμοδείκτες βαθμολογίας τραπεζών CAMELS.....	
	Τρόπος υπολογισμού των δεικτών.....	13
	Ιστορικά στοιχεία.....	14
	Μεθοδολογία CAMELS.....	15
	Χρησιμότητα των δεικτών CAMELS.....	15
	Οι δείκτες CAMELS και η Κεντρική Τράπεζα.....	16
	Σύστημα Αξιολόγησης CAMELS για τα Τραπεζικά Ιδρύματα.....	17
	Κεφαλαιακή Επάρκεια.....	18
	Ποιότητα Στοιχείων Ενεργητικού.....	20
	Διοίκηση – Διαχείριση.....	22
	Κερδοφορία.....	23
	Ρευστότητα.....	24
	Ευαισθησία στους κινδύνους τις Αγοράς.....	26
	Διαδικασία υπολογισμού των CAMELS στην πράξη.....	28
	Αναδιάρθρωση του χρέους και επιπτώσεις στα ελληνικά Τραπεζικά Ιδρύματα.....	30
3.	Stress Tests.....	31
	Αποτελέσματα των stress tests του 2011 για τις ελληνικές Τράπεζες...	35
	Περιγραφή των Αποτελεσμάτων.....	41
4.	CAMELS – Επιδόσεις βασικών ελληνικών τραπεζών – 2007 έως 2011.....	42
	Συγκριτική ανάλυση τραπεζών.....	42
	Παρουσίαση αποτελεσμάτων CAMELS για κάθε τράπεζα χωριστά....	45
	Ανάλυση.....	49
	Επίπτωση απομείωσης ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου.....	51
	Ανάλυση.....	51
	Πορεία Δανείων – Καταθέσεων.....	52
	Ανάλυση.....	55
5.	Συμπεράσματα.....	56
	Βιβλιογραφία.....	61

1. Ιστορική Επισκόπηση

Λόγο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, ένας αριθμός κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης δέσμευσαν τεράστια ποσά (πόρους) με σκοπό τη διάσωση των τραπεζών τους από την κατάρρευση και την διατήρηση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος. Όλο αυτό, βέβαια, σε μια περίοδο συρρίκνωσης του ΑΕΠ σε διεθνές επίπεδο.

Πακέτα στήριξης των Τραπεζών στην Ελλάδα
<ul style="list-style-type: none">• 28δισ το 2009• 15δισ το 2010• 25δισ σε εγγυήσεις (ώστε να τους παρασχεθεί ρευστότητα)

Παρόλο αυτά, οι τεράστιες αυτές ποσότητες κεφαλαίων φαίνετε να μην αντιμετώπισαν οριστικά το πρόβλημα της χρεοκοπίας των τραπεζών αλλά απλά να το μετέφεραν από το τραπεζικό σύστημα στις κυβερνήσεις, δηλαδή στα κράτη. Λόγο, λοιπόν, αυτών των τεράστιων «σχεδίων διάσωσης», της μείωσης του ΑΕΠ (γενικευμένη ύφεση) αλλά και των δομικών προβλημάτων των κρατών, που στην περίπτωση της Ελλάδας προϋπήρχαν και μάλιστα ήταν ήδη πολύ έντονα, τα ελλείμματα και τα χρέη συγκεκριμένων κρατών συσσωρεύτηκαν με αποτέλεσμα να είναι μη-διαχειρίσιμα όπως λέγεται.

Όταν μια χώρα ξοδεύει περισσότερα από αυτά που εισπράττει δημιουργείτε έλλειμμα. Οι κυβερνήσεις χρηματοδοτούν το έλλειμμα δανειζόμενες κυρίως μέσω ομολόγων και έτσι αυξάνουν το χρέος των κρατών. Να τονίσουμε εδώ ότι για να ελέγξει κάποιος τη διαχειρισιμότητα του χρέους πρέπει να ελέγξει κυρίως το έλλειμμα και το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ, τα επιτόκια δανεισμού καθώς και τον ρυθμό ανάπτυξης που επιτυγχάνει η χώρα. Από τη μεριά τους οι κεφαλαιαγορές «τιμωρούν» τον κίνδυνο αφερεγγυότητας (default ή insolvency) ζητώντας υψηλότερα επιτόκια από χώρες που αντιμετωπίζουν μη-διαχειρίσιμα ελλείμματα και επίπεδα χρέους.

Αξίζει να επισημανθεί ότι δεν αρκεί να εξετάσουμε μόνο τη σχέση ελλείματος/ΑΕΠ και χρέους/ΑΕΠ για να αποφανθούμε για τη βιωσιμότητα (ή διαχειρισιμότητα) του χρέους μιας χώρας διότι υπάρχουν χώρες με πολύ μεγαλύτερες αναλογίες, αλλά και απόλυτες τιμές, των παραπάνω μεγεθών σε σχέση με αυτές της Ελλάδας οι οποίες, όμως, καμία σχέση δεν έχουν με την Ελλάδα όσον αφορά στην παραγωγική τους βάση, στη διάρθρωση του χρέους τους (εσωτερικό - εξωτερικό) και στη λειτουργία της οικονομίας τους γενικότερα. Με άλλα λόγια, αν και έχουν μεγαλύτερα χρέη και ελλείμματα, η δυνατότητα αποπληρωμής των χρεών τους είναι πολύ καλύτερη από αυτή της Ελλάδας.

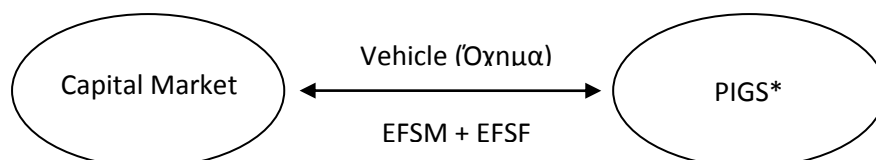
Έτσι, λοιπόν, υπάρχει ο κίνδυνος ενός προβλήματος που ανατροφοδοτείται μέσα από μια κυκλική διαδικασία η οποία τελικά οδηγεί στην κατάρρευση. Συγκεκριμένα, το

υψηλό επίπεδο χρέους, σε συνδυασμό με άλλα προβλήματα, προκαλεί αύξηση των επιτοκίων τα οποία με τη σειρά τους θα επιφέρουν αύξηση των καταβαλλόμενων τόκων, άρα αύξηση της ανάγκης για δανεικά (σε περίπτωση που δεν υπάρξει ανάπτυξη σε βαθμό που να καλύπτει τουλάχιστον τους τόκους), άρα αύξηση του χρέους και πάλι από την αρχή.

Προκειμένου, λοιπόν, η Ευρωπαϊκή Ένωση να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο του ανατροφοδοτούμενου αυτού προβλήματος (loop) που θα προέκυπτε από την έκθεση των «προβληματικών» χωρών στους νόμους και τις λειτουργίες των αγορών κατέφυγε στη δημιουργία του “Ευρωπαϊκού πακέτου χρηματοπιστωτικής σταθερότητας” (European financial stability package) ή “Πακέτου διάσωσης” (Bail-out package). Το όλο εγχείρημα συνδυάζει κεφάλαια προερχόμενα από τρεις διαφορετικούς φορείς. Συγκεκριμένα, 60€ δις παρέχονται μέσω του European Financial Stability Mechanism (EFSM) διαθέσιμα και για τους 27 της ένωσης, 440€ δις μέσω του European Financial Stability Facility (EFSF) διαθέσιμα μόνο για τους 17 της νομισματικής ένωσης (ζώνη του Ευρώ) και, τέλος, 250€ δις μέσω του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF). Άρα, συνολικά προκύπτει το κεφάλαιο των 750€ δις διαθέσιμο μέσω του πακέτου διάσωσης σε όποια από τις χώρες προσφύγει σε αυτό.

1.1 Τρόπος Λειτουργίας EFSM & EFSF (Operation Strategy)

Στην πράξη, οι μηχανισμοί αυτοί έχουν αναλάβει να συγκεντρώσουν χρήματα από τις Αγορές (Κεφαλαίου) και να τα μεταφέρουν στη συνέχεια στα κράτη-μέλη που τα χρειάζονται και τα οποία δεν μπορούν να βγουν μόνα τους στις Αγορές, λόγω υπερβολικών επιτοκίων.

* Αρχικά των κρατών-μελών που αντιμετωπίζουν πρόβλημα (G → Greece).

Συγκεκριμένα, λόγω αμετάκλητων και απεριόριστων κοινών εγγυήσεων που έχουν δοθεί, από τα κράτη-μέλη που συμμετέχουν σε αυτούς, αξιολογούνται πιστοληπτικά με την καλύτερη βαθμίδα δηλαδή AAA. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι εν λόγω μηχανισμοί (EFSM & EFSF) να εξασφαλίζουν κεφάλαια με πολύ χαμηλότερο κόστος (επιτόκιο) από αυτό με το οποίο θα δανειζόταν μεμονωμένα, από τις Αγορές, το κράτος-μέλος που θα αντιμετώπιζε προβλήματα. Συνεπώς, μεταφέροντας αυτά τα κεφάλαια στα εν λόγω κράτη, τους δίνουν στην ουσία τη δυνατότητα να αναχρηματοδοτήσουν το χρέος τους και γενικότερα να δανειστούν πολύ πιο φτηνά δηλαδή, με σημαντικά χαμηλότερο επιτόκιο.

1.2 EFSM

Πρόκειται για τον 1^ο μηχανισμό ο οποίος έλαβε χώρα μετά από απόφαση των υπουργών οικονομικών (ECOFIN). Προβλέπει ότι από ένα σύνολο κεφαλαίων της τάξης των 60 δις ευρώ θα μπορούν να ενισχυθούν-δανειστούν όσες από τις χώρες της Ε.Ε (27 κράτη-μέλη) αντιμετωπίζουν δυσκολίες χρηματοδότησης οι οποίες προέκυψαν από «ακραίες καταστάσεις» και οι οποίες δεν είναι αντιμετωπίσιμες από το ίδιο το κράτος-μέλος με όρους δανείου, όμως, παρόμοιους με αυτούς που θέτει το ΔΝΤ.

Ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το οποίο επικύρωσε την απόφαση του ECOFIN για τον EFSM, αναφέρει τον τρόπο λειτουργίας του μηχανισμού και επιβάλλει οι όροι του κάθε δανείου (π.χ. κόστος, λήξη, χρηματοδότηση, πλήθος καταβολών) να αποφασίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η οποία θα είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση και επίβλεψη των απαραίτητων μέτρων που πρέπει να ληφθούν από το κράτος-μέλος που ζητά το δάνειο ώστε να επανέλθουν σε μια σταθερή και βιώσιμη κατάσταση τα δημοσιονομικά και γενικότερα τα οικονομικά στοιχεία του κράτους-μέλους. Ο εν λόγω κανονισμός, επίσης, προβλέπει ότι τα κεφάλαια του μηχανισμού (60 δις) μπορούν και πρέπει να συνδυαστούν με δάνεια από το ΔΝΤ. Ο EFSM είναι ένας εσωτερικός μηχανισμός της Ε.Ε για τον οποίο εγγυάται ο προϋπολογισμός της Ε.Ε αυτής καθουτήs.

1.3 EFSF

Πρόκειται για τον 2^ο μηχανισμό (μεταγενέστερος) ο οποίος συστάθηκε για να αντιμετωπίσει τη χρηματοπιστωτική κρίση και να διασφαλίσει τη σταθερότητα του κοινού νομίσματος. Σε αντίθεση με τον EFSM, ο EFSF ιδρύθηκε σαν εταιρεία με έδρα το Λουξεμβούργο και του οποίου μέτοχοι είναι όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης. Γενικός διευθυντής διορίστηκε ο Klaus Regling πρώην γενικός διευθυντής της επιτροπής οικονομικών και χρηματοοικονομικών υποθέσεων (DG-ECFIN) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Commission). Τα κεφάλαια του Ταμείου ανέρχονται στα 440 δις Ευρώ για τα οποία εγγυώνται αμετάκλητα και χωρίς όρους οι μέτοχοι δηλαδή, τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης μέσω των προϋπολογισμών τους. Συνεπώς, αυτά είναι και τα μόνα κράτη που μπορούν να επωφεληθούν από τη λειτουργία του μηχανισμού EFSF δηλαδή λιγότερα από αυτά στα οποία απευθύνεται ο EFSM.

Το «πακέτο διάσωσης» των 110 δις ευρώ για την Ελλάδα έλαβε χώρα εκτός των μηχανισμών EFSM και EFSF. Ήταν κυρίως ένα κοινό δάνειο από τα κράτη-μέλη του Ευρώ (Euro zone), η συμμετοχή των οποίων ανέρχεται στα 2/3 του συνόλου, και το ΔΝΤ η συμμετοχή του οποίου καλύπτει το υπόλοιπο 1/3. Το εν λόγω δάνειο χορηγήθηκε με ένα επιτόκιο ελαφρώς χαμηλότερο από αυτό με το οποίο δάνειζε η αγορά την Ελλάδα εκείνη τη χρονική στιγμή, έτσι ώστε να μην θεωρηθεί η παραπάνω κίνηση ως διάσωση (“bail-out”) κάτι που απαγορεύεται ρητώς από τις Ευρωπαϊκές συνθήκες (Maastricht).

Το πρόβλημα ήταν ότι το επιτόκιο το οποίο απαιτούσαν οι Αγορές εκείνη τη χρονική στιγμή, για να δανείσουν την Ελλάδα, ήταν αρκετά υψηλό για την χώρα με αποτέλεσμα να βρεθεί εκτός Αγορών. Οι μηχανισμοί EFSM και EFSF δεν είναι τίποτε άλλο από μια λύση της «χρηματοοικονομικής μηχανικής» προκειμένου να αντιμετωπιστούν τέτοιου είδους προβλήματα χωρών.

1.4 ESM

Είναι γεγονός ότι υπάρχει μια σύγχυση-επικάλυψη μεταξύ των δύο προαναφερθέντων μηχανισμών. Η σύγχυση αυτή, με βάση τις αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών της Ευρωζώνης, θα λυθεί με τη δημιουργία ενός μόνιμου οργάνου που θα αντικαταστήσει τα δύο προηγούμενα (των οποίων ούτος η άλλος η διάρκεια ζωής φτάνει μέχρι το 2013) και του οποίου σκοπός θα είναι η αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης όχι ξεχωριστά για κάθε περίπτωση (δηλαδή όχι σε Ad-hoc βάση) αλλά με έναν γενικό τρόπο για όλες τις περιπτώσεις που θα προκύψουν. Αυτό το νέο όργανο θα ονομαστεί Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM), η λειτουργία του οποίου ξεκινά μετά το 2013 και τα κύρια χαρακτηριστικά του θα προέρχονται από τον μηχανισμό EFSF. Όμως, για τη σύσταση του θα χρειαστούν κάποιες αλλαγές στη Συνθήκη της Λισαβόνας έτσι ώστε να δίνεται στα κράτη-μέλη του Ευρώ η δυνατότητα να δημιουργήσουν ένα μηχανισμό σταθερότητας με στόχο τη διαφύλαξη του κοινού νομίσματος.

1.5 Ευρωομόλογα

Τα ευρωομόλογα σχετίζονται άμεσα με τους μηχανισμούς που αναφέραμε. Πολύ τα θεωρούν ως την αποτελεσματικότερη κίνηση για την αντιμετώπιση της κρίσης χρέους της Ευρωζώνης. Λέγεται ότι θα αποτελούν ομογενοποιημένα κεντρικά εργαλεία χρηματοδοτήσεις τα οποία θα εκδίδονται από μια πανευρωπαϊκή υπηρεσία χρέους προς όφελος του κάθε κράτους-μέλους και πάντα σε συγκεκριμένη αναλογία ως προς το ΑΕΠ του. Διαφοροποιούνται, λοιπόν, από τους μηχανισμούς EFSM, EFSF και ESM ακριβώς διότι δεν πρόκειται για εργαλεία έκτακτης ανάγκης.

Ωστόσο η φιλοσοφία των ευρωομολόγων είναι η ίδια με αυτή των προηγούμενων μηχανισμών δηλαδή, μέσω των ευρωομολόγων, τα κράτη-μέλη να έχουν πρόσβαση στις Αγορές κεφαλαίου με ίσους όρους (homogeneous) επωφελούμενα από χαμηλότερα επιτόκια δανεισμού σε σχέση με αυτά που θα πετύχαιναν αν έβγαιναν στις Αγορές ξεχωριστά. Στην παραπάνω κίνηση βέβαια αντιτίθενται ισχυρές οικονομικά ευρωπαϊκές χώρες των οποίων τα ομόλογα έχουν πολύ πιο μικρό κόστος σε σχέση με το κόστος δανεισμού των υπολοίπων κρατών-μελών.

Κατά κάποιο τρόπο, λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι οι μηχανισμοί EFSM και EFSF αλλά και ο διάδοχος αυτών ESM αποτελούν προπαρασκευαστικά βήματα προς την κατεύθυνση εφαρμογής των ευρωομολόγων. Γίνεται, όμως, αντιληπτό ότι για να φτάσουμε στη έκδοση ευρωομολόγων απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί, όπως πολλοί Ευρωπαίοι αξιωματούχοι υποστηρίζουν, η μετάβαση της Ευρωζώνης από μια νομισματική ένωση σε μια οικονομική. Δηλαδή, τα κράτη-μέλη δεν θα έχουν πλέον

μόνο κοινή νομισματική πολιτική αλλά και κοινή δημοσιονομική πολιτική κάτι που θα σήμαινε τον κεντρικό καθορισμό της δεύτερης από μια ευρωπαϊκή αρχή, όπως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στην περίπτωση της νομισματικής πολιτικής, και όχι από κάθε κράτος-μέλος ξεχωριστά. Συνεπώς μιλάμε για ένα ακόμη βήμα προς την κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

1.6 Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας - ΤΧΣ¹

Σκοπός του Ταμείου είναι η διατήρηση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, μέσω της ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Στο πλαίσιο εκπλήρωσης του σκοπού αυτού, το Ταμείο οφείλει να διαχειρίζεται το κεφάλαιο και την εν γένει περιουσία του και να ασκεί τα απορρέοντα από την ιδιότητά του ως μετόχου δικαιώματα κατά τρόπο που να προστατεύει την αξία της περιουσίας αυτής, να ελαχιστοποιεί τους κινδύνους για τον Έλληνα φορολογούμενο και να μην εμποδίζει ούτε να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό στον τραπεζικό τομέα.

Το Ταμείο δεν ανήκει στον δημόσιο τομέα, διαθέτει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και λειτουργεί αμιγώς κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας. Ο αμιγώς ιδιωτικός χαρακτήρας του Ταμείου δεν αναιρείται ούτε από την κάλυψη του συνόλου του κεφαλαίου του από το Ελληνικό Δημόσιο.

Άρα, ακόμα και αν μια τράπεζα ενταχθεί στο συγκεκριμένο ταμείο, νομικά τουλάχιστον δεν κρατικοποιείται.

Το κεφάλαιο του Ταμείου προέρχεται από κεφάλαια που θα αντληθούν στο πλαίσιο του μηχανισμού στήριξης της Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δυνάμει του Ν. 3845/2010, καλύπτεται σταδιακά από το Ελληνικό Δημόσιο και ενσωματώνεται σε τίτλους, οι οποίοι δεν είναι μεταβιβάσιμοι μέχρι τη λήξη της διάρκειας λειτουργίας του Ταμείου.

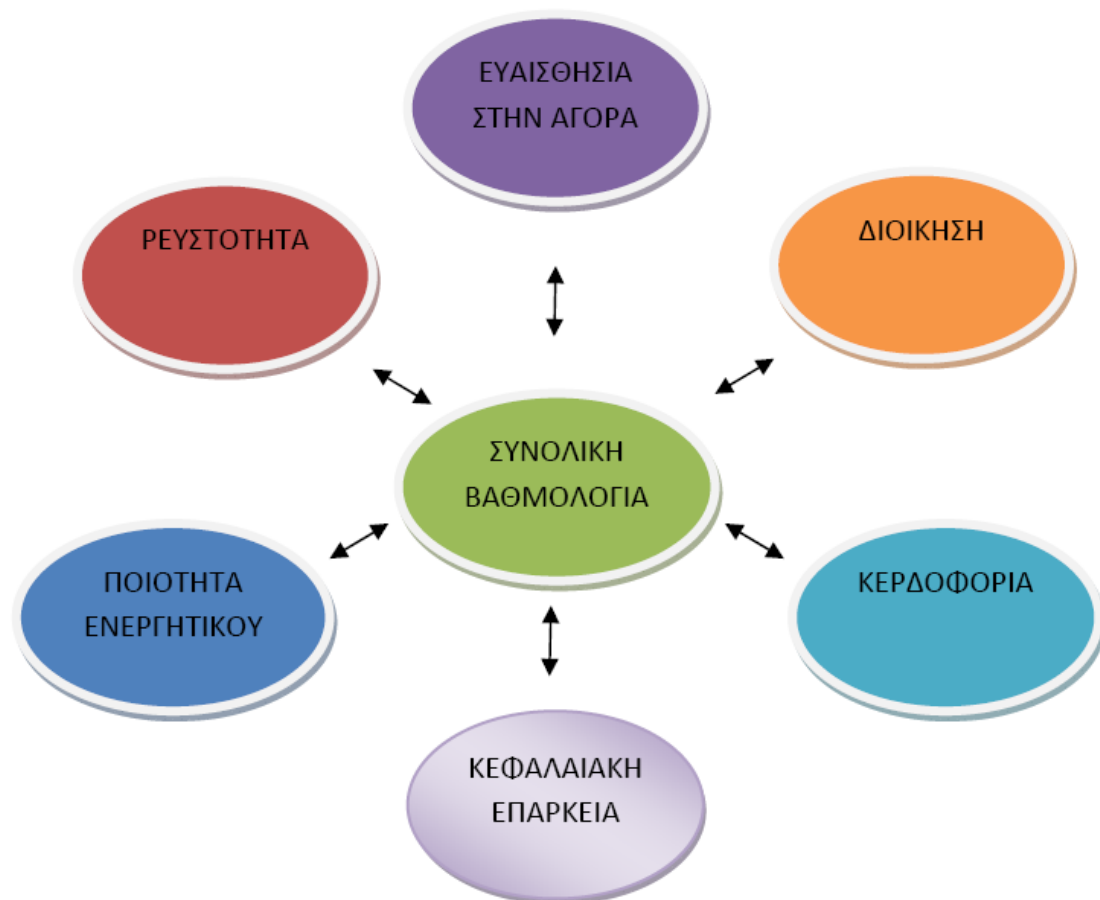
Σημαντικός όμως είναι και ο τρόπος με τον οποίο θα γίνει η χορήγηση της κεφαλαιακής ενίσχυσης. Σύμφωνα με τον νόμο, η κεφαλαιακή ενίσχυση παρέχεται μέσω της συμμετοχής του Ταμείου σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου του πιστωτικού ιδρύματος, που πραγματοποιείται με την έκδοση προνομιούχων μετοχών, εκτός κάποιων εξαιρέσεων², όπου η αύξηση πραγματοποιείται με την έκδοση κοινών μετοχών.

¹ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3864 *Περί ιδρύσεως Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.*

² *Εξαιρέσει της περ. β' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ανωτέρω νόμου.*

2. Αριθμοδείκτες βαθμολογίας τραπεζών μέσω C-A-M-E-L-S

- CAPITAL (Κεφαλαιακή Επάρκεια)
- ASSET QUALITY (Ποιότητα Ενεργητικού)
- MANAGEMENT (Ποιότητα Διοίκησης)
- EARNINGS (Κερδοφορία)
- LIQUIDITY (Ρευστότητα)
- SENSITIVITY to market risk (Ευαισθησία στον κίνδυνο της Αγοράς)

2.1 Τρόπος υπολογισμού των δεικτών

Οι αριθμοδείκτες CAMELS υπολογίζονται ως εξής:

1. CAPITAL
Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας – CAR
2. ASSET QUALITY
(Δάνεια σε καθυστέρηση > 90 ημερών – προβλέψεις) / Δάνεια
3. MANAGEMENT
Έξοδα διοίκησης / Πωλήσεις
4. LIQUIDITY
Κυκλοφορούν ενεργητικό / Μ.Ο. Ενεργητικού
5. SENSITIVITY to market risk
Σύνολο αξιογράφων / Μ.Ο. Ενεργητικού

Ακολούθως γίνεται επεξήγηση των συνιστωσών που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των δεικτών CAMELS καθώς και επεξήγηση του τρόπου υπολογισμού αυτών.

Στοιχεία Αξιολόγησης	C	A	M	E	L	S
Αριθμοδείκτες	(Tier I + Tier II) / Σταθμισμένο ενεργητικό	(Δάνεια σε καθυστέρηση > 90 ημερών – Προβλέψεις) / Δάνεια	Έξοδα Διοίκησης / Πωλήσεις	ROE ³ & ROA	L1 & L2 ⁴	Σύνολο Αξιογράφων / Μ.Ο. Ενεργητ.
Συντελεστής βαρύτητας ⁵	3	2	1,5	3	1,5	1

³ Οι τύποι υπολογισμού των ROE & ROA δίνονται παρακάτω.

⁴ Οι τύποι υπολογισμού δίνονται παρακάτω.

⁵ Συντελεστής βαρύτητας της κάθε συνιστώσας στο τελικό άθροισμα.

2.2 Ιστορικά στοιχεία

Το ενιαίο σύστημα αξιολόγησης των Χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (Uniform Financial Institutions Rating System - UFIRS) προτάθηκε από το Ομοσπονδιακό συμβούλιο Έλεγχου Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων (FFIEC) το Νοέμβριο του 1979. Η Ομοσπονδιακή τράπεζα των Η.Π.Α. (Federal Reserve) το υιοθέτησε πρώτη, και την ακολούθησαν οι υπόλοιποι τραπεζικοί οργανισμοί των Η.Π.Α., ενώ με την πάροδο του χρόνου το σύστημα UFIRS εφαρμόστηκε διεθνώς και αναδείχθηκε σε ένα από τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία αξιολόγησης και εσωτερικής εποπτείας για τη φερεγγυότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων. Το σύστημα UFIRS έγινε ευρέως γνωστό μέσω της μεθοδολογίας των CAMEL, αφού αρχικά οι δείκτες ήταν πέντε, για να προστεθεί και η ευαισθησία στις μεταβολές της αγοράς (S), λόγω των εξελίξεων στον τραπεζικό τομέα που επέβαλαν την ενσωμάτωση του το 1997.

Η μεθοδολογία CAMELS εφαρμόστηκε αρχικώς στην Β. Αμερική με σκοπό την αξιολόγηση των Αμερικανικών εμπορικών τραπεζών και μέχρι σήμερα αποτελεί το βασικότερο εργαλείο αξιολόγησης για την κατάταξη των περίπου 8.500 τραπεζών στις Η.Π.Α. Στις 15 Αυγούστου του 1994, οι δείκτες CAMELS αντικατέστησαν το σύστημα MACRO⁶ το οποίο είχε εφαρμοστεί από τις ελεγκτικές υπηρεσίες από το 1984 έως το 1994.

2.3 Μεθοδολογία CAMELS

Η χρήση της μεθοδολογίας CAMELS, πέραν του αποτελέσματος της για τις δυνατότητες της κάθε τράπεζας σε σχέση με τις υπόλοιπες τράπεζες του κλάδου δίνει επίσης τη δυνατότητα να προσδιοριστούν τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία τους. Μάλιστα η κατάταξη των υπό εξέταση τραπεζών μπορεί να γίνεται όχι μόνο επί της συνολικής τους εικόνας, αλλά και για τον κάθε ξεχωριστό αριθμοδείκτη, π.χ. σειρά κατάταξης των τραπεζών ως προς την κεφαλαιακή τους επάρκεια, ως προς τη ρευστοτητά τους, την κερδοφορία τους κτλ. Η ανάλυση των δεικτών CAMELS βασίζεται σε στοιχεία που συλλέγονται κυρίως από τις εξής πηγές πληροφόρησης:

- Ετήσια αποτελέσματα χρήσης
- Ετήσια έκθεση πεπραγμένων
- Εποπτικές αναφορές που υποβάλουν οι τράπεζες στην Κ. Τράπεζα
- Αναφορές της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου των τραπεζών και των Ορκωτών Λογιστών που ελέγχουν τις οικονομικές τους καταστάσεις

⁶ MACRO είναι τα αρχικά των λέξεων Management, Asset quality, Capital adequacy, Risk management και Operating results. Η μεθοδολογία ήταν ίδια με αυτή των CAMELS με τη βαθμολογία 1 να αντιπροσωπεύει τον καλύτερο οργανισμό και την 5 το χειρότερο.

Οι δείκτες CAMELS παρέχουν για την κάθε τράπεζα μια βαθμολογία για τη συνολική της απόδοση (Composite Rating) και έξι επιμέρους βαθμολογίες για την κάθε κατηγορία αριθμοδείκτη ξεχωριστά. Βάση μιας στάθμησης για τον κάθε ένα εκ των έξι αριθμοδεικτών, διαμορφώνεται η συνολική κατάσταση της υπό εξέταση τράπεζας. Η βαθμολογική κλίμακα κυμαίνεται από 1 έως 5. Το 1 αποτελεί την υψηλότερη βαθμολογία, ενώ αντικατοπτρίζει τις άριστες αποδόσεις και την ύπαρξη επαρκών μηχανισμών διαχείρισης κινδύνων που ανταποκρίνονται τόσο στο μέγεθος του τραπεζικού ιδρύματος όσο και στην πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων του. Το 5 αντιστοιχεί στη μικρότερη δυνατή βαθμολογία και θεωρείται ενδεικτικό χαμηλών επιδόσεων οι οποίες χρίζουν ιδιαίτερης προσοχής.

Να τονίσουμε όμως ότι η αξιολόγηση των τραπεζών με τη χρήση των δεικτών CAMELS μπορεί να γίνει και με την αντίστροφη διαδικασία. Δηλαδή, το 5 να αντιστοιχεί στις άριστες επιδόσεις στον κάθε δείκτη, ενώ το 1 στις πιο χαμηλές. Σε αυτή την περίπτωση, η καλύτερη τράπεζα θα είναι εκείνη που τελικά βαθμολογείται με τον υψηλότερο συγκεντρωτικό βαθμό CAMELS. Στη συνέχεια, η διάταξη των δεικτών CAMELS ορίζεται έτσι ώστε ο χαμηλότερος βαθμός να αντιστοιχεί στο άριστα και αντιστοίχως ο υψηλότερος στο κακώς. Συνεπώς, οι τράπεζες με τη χαμηλότερη βαθμολογία κατά έτος θεωρείται ότι έχουν τις καλύτερες επιδόσεις.

2.4 Χρησιμότητα των δεικτών CAMELS

Οι δείκτες CAMELS παρέχουν στον αναλυτή τη δυνατότητα να διακρίνει παράγοντες, εφόσον υπάρχουν, οι οποίοι δύναται να συμβάλουν στη χρεοκοπία μιας τράπεζας. Η σημαντικότερη ωστόσο προσφορά των δεικτών είναι η δυνατότητα που παρέχουν στον αναλυτή να προβλέψει την αποτυχία (χρεοκοπία) και να λάβει μέτρα προκαταβολικά προς αποφυγή της μαζικής ανάληψης καταθέσεων από τους αποταμιευτές (*run on bank*) η οποία θα οδηγούσε στην κατάρρευση της.

2.5 Οι δείκτες CAMELS και η Κεντρική Τράπεζα

Η Κεντρική Τράπεζα κάθε κράτους έχει τη συνολική ευθύνη για τον έλεγχο και την εποπτεία του εθνικού τραπεζικού συστήματος. Αυτός ο ρόλος της ανατέθηκε κυρίως από της Αρχές της Βασιλείας II όπου στο δεύτερο πυλώνα της, προβλέπεται Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης (ΔΕΑ⁷). Το σύστημα αυτό για να είναι δίκαιο και αποτελεσματικό πρέπει να βασίζεται σε ένα εργαλείο που να ελέγχει και να παρουσιάζει με ομοιόμορφο τρόπο όλα τα τραπεζικά ιδρύματα και να εντοπίζει τα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ή που πρόκειται να ανακύψουν ένα δεν ληφθούν άμεσα μέτρα. Ένα τέτοιο Σύστημα Αξιολόγησης Πιστωτικών Ιδρυμάτων (ΣΑΠΙ) βασίζεται στους δείκτες CAMELS οι οποίοι εφαρμόζουν τα Διεθνή

⁷ Supervisory Review Process (SREP)

Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ) ενώ λαμβάνουν υπόψη τους και ποιοτικά κριτήρια⁸. Στην κάθε περίπτωση εξαρτάται από τον αναλυτή ένα θα περιοριστεί σε έξι αριθμοδείκτες ή θα επεκτείνει την ανάλυση περαιτέρω. Στην περίπτωση της Ελλάδας, η συνηθέστερη διαδικασία έλεγχου αποτελείται από την εκτίμηση είκοσι αριθμοδεικτών και ένα ποιοτικό κριτήριο ανά κατηγορία αριθμοδείκτη CAMELS.

2.6 Σύστημα Αξιολόγησης CAMELS για τα Τραπεζικά Ιδρύματα

Η αξιολόγηση των τραπεζών πρέπει να γίνεται με κοινή μεθοδολογία, κοινά κριτήρια και κοινά στοιχεία, τόσο σε Εθνικό όσο και σε Περιφερειακό ή Διεθνές επίπεδο κλάδου. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται βασίζεται στα διεθνή λογιστικά πρότυπα (ΔΛΠ) και εξετάζονται συγκεκριμένοι χρηματοοικονομικοί δείκτες (CAMELS) αλλά και ποιοτικά χαρακτηριστικά του κάθε τραπεζικού ιδρύματος. Τέτοια ποιοτικά χαρακτηριστικά μπορεί να είναι ο αριθμός και η διασπορά των καταστημάτων της τράπεζας, η διοίκηση (ιδιωτική ή δημόσια), επενδύσεις στο εξωτερικό κτλ. Οι έξι περιοχές των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες και για τους οποίους υπολογίζεται σειρά αριθμοδεικτών είναι οι:

- i. Κίνδυνος Κεφαλαίων
- ii. Κίνδυνος Ενεργητικού: πιστωτικός κίνδυνος και κίνδυνος συγκέντρωσης
- iii. Κίνδυνος Διοίκησης: αναποτελεσματική διοίκηση, κακή φήμη, λειτουργικός κίνδυνος και παράνομες δραστηριότητες, κανονιστική συμμόρφωση
- iv. Κίνδυνος Κερδοφορίας
- v. Κίνδυνος Ρευστότητας
- vi. Κίνδυνος Αγοράς: επιτοκιακός και συναλλαγματικός κίνδυνος, λειτουργικός κίνδυνος

⁸ Αφού ολοκληρωθεί η χρηματοοικονομική ανάλυση πρέπει να συμπληρώνεται από ποιοτικά κριτήρια ή και οικονομετρικά. Στην περίπτωση των ποιοτικών κριτηρίων χρησιμοποιούνται κυρίως ερωτηματολόγια τα οποία συμπληρώνονται από την ανώτερη Διοίκηση της τράπεζας και αφορά μελλοντικά σχέδια για την τράπεζα. Επίσης χρησιμοποιούνται πληροφορίες από την Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων και Πρακτικά Συνεδριάσεων Διοίκησης, Εκθέσεις Εσωτερικού Ελέγχου, Εκθέσεις Διαχείρισης Κινδύνων κτλ. Στην περίπτωση των οικονομετρικών μοντέλων, η επιδίωξη είναι να εκτιμηθεί η βαρύτητα που έχει ο κάθε ένας αριθμοδείκτης στην φερεγγυότητα της τράπεζας μέσω παλινδρομήσεων.

2.6.1 Κεφαλαιακή Επάρκεια (*Capital Adequacy*)

Για να λειτουργεί ομαλά μια τράπεζα απαιτείται να διαθέτει επαρκή κεφάλαια για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών της. Το ύψος των απαιτούμενων κεφαλαίων της εξαρτάται από το ύψος και το είδος των κινδύνων που εμπεριέχουν οι δραστηριότητές της, αλλά και από την ικανότητα των στελεχών της να αναγνωρίζουν, να ελέγχουν και τέλος να προσδιορίζουν τους κινδύνους που αναλαμβάνονται. Η επάρκεια των κεφαλαίων αποτελεί το βασικότερο μέλημα της διοίκησης κάθε τράπεζας, αφού από αυτήν εξαρτάται, κατά κύριο βαθμό, η ευρωστία της. Ουσιαστικά, απεικονίζει το βαθμό εξασφάλισης των καταθετών της τράπεζας και την ικανότητά της να αντιμετωπίσει πιθανή αρνητική συγκυρία είτε για την ίδια είτε τον κλάδο είτε ακόμα και περιπτώσεις γενικότερων κρίσεων.

Υπάρχουν τρεις τρόποι μέτρησης των κεφαλαίων:

- Μέσω των λογιστικών κεφαλαίων
- Μέσω των οικονομικών κεφαλαίων
- Μέσω των εποπτικών κεφαλαίων

Οι παράγοντες που προσδιορίζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια (*Capital adequacy*) είναι οι εξής:

- Το ύψος και η ποιότητα των κεφαλαίων
- Η ικανότητα των διοικητικών οργάνων να ικανοποιήσουν τις προκύπτουσες ανάγκες του ιδρύματος για πρόσθετο κεφάλαιο
- Η φύση και το μέγεθος των επισφαλών απαιτήσεων, καθώς και η ικανότητα σωστής πρόβλεψής τους ώστε να προβλέπεται και η άμεση αντιμετώπιση τυχών απωλειών/ζημιών
- Η ποιότητα και η δυναμικότητα των κερδών
- Οι προοπτικές ανάπτυξης της τράπεζας
- Η πρόσβαση σε νέες αγορές για προσέλκυση νέων κεφαλαίων

Για την εκτίμηση της κεφαλαιακής επάρκειας χρησιμοποιούνται αριθμοδείκτες με τους οποίους εκτιμάται η μακροχρόνια ικανότητα του χρηματοοικονομικού οργανισμού να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις καθώς και ο βαθμός προστασίας που απολαμβάνουν οι πιστωτές του.

Ο αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (*Capital Adequacy Ratio - CAR*) υπολογίζεται ως εξής:

$$CAR = \frac{\text{Βασικά Κεφάλαια (Tier I) + Συμπληρωματικά Κεφάλαια (Tier II)}}{\text{Σταθμισμένο έναντι του Κινδύνου Ενεργητικό}}$$

Συγκεκριμένα, τα κεφάλαια στον αριθμητή χωρίζονται σε Βασικά Ίδια Κεφάλαια, τα οποία απαιτείται να αποτελούν τουλάχιστον το 50% του συνόλου των ιδίων κεφαλαίων, και σε Συμπληρωματικά Κεφάλαια, ενώ τα περιουσιακά στοιχεία στον παρονομαστή χωρίζονται στο σταθμισμένο ενεργητικό έναντι του Πιστωτικού

κινδύνου, έναντι του Λειτουργικού και έναντι του κινδύνου Αγοράς. Για κάθε έναν από αυτούς τους κινδύνους υπάρχουν διάφορες μέθοδοι υπολογισμού του σταθμισμένου ενεργητικού. Για παράδειγμα, στην περίπτωση του σταθμισμένου ενεργητικού έναντι του πιστωτικού κινδύνου και με βάση την Τυποποιημένη Μέθοδο, τα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού πρέπει να κατανεμηθούν σε πέντε κατηγορίες βαρών (0%, 10%, 20%, 50% και 100%), τα στοιχεία κάθε κατηγορίας πρέπει να πολλαπλασιαστούν με το αντίστοιχο βάρος και το συνολικό άθροισμα τελικά μας δίνει το σταθμισμένο πια ενεργητικό έναντι του Πιστωτικού Κινδύνου.

Η σύνθεση των δύο κατηγοριών κεφαλαίου καθώς και η κατανομή των στοιχείων του ενεργητικού στις ανάλογες κατηγορίες κινδύνου ορίζονται λεπτομερώς στο Σύμφωνο της Βασιλείας II ⁹για την Κεφαλαιακή Επάρκεια του 1998 (Basel Committee on Banking Supervision).

Ο δείκτης αυτός μας δείχνει κατά πόσον τα κεφάλαια επαρκούν για την αντιμετώπιση των κινδύνων που έχει αναλάβει η τράπεζα. Υποχρεωτικά, βάση της Βασιλείας II πρέπει να είναι τουλάχιστον 8%. Βέβαια, κάθε Κ. Τράπεζα δύναται να θέσει υψηλότερο συντελεστή αν τι κρίνει σκόπιμο.

Στον αριθμητή εμφανίζονται τα Κεφάλαια (τα αποδεκτά μόνο, γνωστά ως Εποπτικά Κεφάλαια) και στον παρονομαστή το Σταθμισμένο Ενεργητικό. Επισημαίνεται ότι αυτό δεν ταυτίζεται με το συνολικό ενεργητικό, όπως γίνεται στις άλλες επιχειρήσεις, αλλά όπως ήδη αναφέραμε το κάθε στοιχείο του Ενεργητικού σταθμίζεται ως προς τον κίνδυνό του.

Πιο συγκεκριμένα,

- Tier I: Ίδια κεφάλαια (κοινές & προνομιούχες μετοχές, μετατρέψιμες ομολογίες, μειωνηφικά δικαιώματα της τράπεζας σε θυγατρικές εταιρείες).
- Tier II: Υβριδικά κεφάλαια (κεφάλαια από ομόλογα που εκδίδει η τράπεζα και τα χρησιμοποιεί ως κεφάλαια, που στη πραγματικότητα είναι ξένα κεφάλαια τα οποία όμως έχουν χαρακτηριστικά του μετοχικού κεφαλαίου). Σημειώνεται ότι έχουν μακροχρόνιο ορίζοντα και μειωμένη εξασφάλιση για τους αγοραστές τους.

Όσο ψηλότερη τιμή έχει το κλάσμα, τόσο μικρότερη είναι η ανάγκη της τράπεζας για εξωτερική χρηματοδότηση και συνεπώς έχει καλύτερη αποδοτικότητα σε σχέση με τράπεζες που έχουν χαμηλότερο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας. Οι τραπεζικοί οργανισμοί των οποίων ο παραπάνω δείκτης είναι πάνω από 8%, θεωρείται πλέον διεθνώς ότι εκπληρώνουν τις υποχρεωτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του

⁹ Το 2010-2011 συμφωνήθηκε μια αναβάθμιση της Βασιλείας II γνωστή ως Βασιλεία III (χωρίς να εφαρμόζεται ακόμη) η οποία ρυθμίζει σε μεγαλύτερο βαθμό τον τρόπο λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων έπειτα και των συνεπειών της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008.

πιστωτικού κινδύνου στον οποίο εκτίθενται. Όσο μεγαλύτερος είναι ο CAR, τόσο καλύτερη κρίνεται η τράπεζα στον παράγοντα κεφαλαιακή επάρκεια.

Η τράπεζα με τη μεγαλύτερη κεφαλαιακή επάρκεια βαθμολογείται με 1, το οποίο σημαίνει πως το επίπεδο των κεφαλαίων της συγκεκριμένης τράπεζας είναι σημαντικό σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο. Ανάλογα, βαθμολογία 2 θα σημαίνει ότι το επίπεδο των κεφαλαίων της είναι ικανοποιητικό, το 3 θα σημαίνει λιγότερο από ικανοποιητικό, το 4 προειδοποιεί για την ανάγκη οικονομικής στήριξης της τράπεζας, ενώ τέλος το 5 κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για άμεση οικονομική της στήριξη.

2.6.2 Ποιότητα Στοιχείων Ενεργητικού (Asset Quality)

Η ποιότητα ενεργητικού αντανακλά το βαθμό του υπάρχοντος, αλλά και του πιθανού πιστωτικού κινδύνου, ο οποίος συνδέεται με τις απαιτήσεις της τράπεζας, ενώ παράλληλα αντικατοπτρίζει την ικανότητα της διοίκησης να αντιμετωπίζει αυτόν τον κίνδυνο.

Εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι η πραγματική αξία των απαιτήσεων που εμφανίζονται στο Ενεργητικό της τράπεζας για να μπορέσει να προσδιοριστεί σωστά ο κίνδυνος της δραστηριότητας των τραπεζών. Το δυσκολότερο κομμάτι αξιολόγησης αφορά στο χαρτοφυλάκιο των δανείων. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να γίνεται αξιολόγηση των δανειοληπτών της τράπεζας, ώστε να γίνει εκτίμηση της πιθανής αθέτησης και να υπολογιστεί το ποσοστό της υποβάθμισης του χαρτοφυλακίου. Το συνολικό αποτέλεσμα της αξιολόγησης των στοιχείων του Ενεργητικού της τράπεζας προκύπτει μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης όλων των στοιχείων του Ενεργητικού ξεχωριστά.

Με τη χρήση αριθμοδεικτών εξετάζονται τα περιουσιακά στοιχεία που περιέχονται στο Ενεργητικό της τράπεζας και υπολογίζεται ο κίνδυνος που συμπεριλαμβάνεται σε κάθε ένα από αυτά. Έτσι, με τον τρόπο αυτό, υπολογίζονται οι επισφάλειες που έχει το χαρτοφυλάκιο. Σημειώνεται ότι μια τράπεζα με πολλές επισφάλειες θεωρείται ότι διαθέτει χαρτοφυλάκιο κακής ποιότητας ή εναλλακτικά ότι η τράπεζα αυτή επενδύει σε αμφιβόλου αξίας τίτλους (*junk bonds*). Σε αυτή την περίπτωση το Ενεργητικό της τράπεζας θεωρείται χαμηλής ποιότητας. Τα αντίθετα ισχύουν για μια τράπεζα που θεωρείται ότι διαθέτει χαρτοφυλάκιο καλής ποιότητας. Σε μια τέτοια περίπτωση, θεωρείται ότι είτε έχει χορηγήσει δάνεια σε εύρωστους πελάτες είτε ότι έχει καλές εξασφαλίσεις από τους δανειολήπτες σε περίπτωση αθέτησης των όρων του δανείου. Επίσης, τα ομόλογα που έχει αγοράσει προέρχονται από φερέγγυους εκδότες.

Οι παράγοντες που προσδιορίζουν την ποιότητα των στοιχείων του Ενεργητικού μιας τράπεζας, δηλαδή κατά κύριο λόγο του δανειακού της χαρτοφυλακίου είναι:

- Η επάρκεια μηχανισμών διαπίστωσης και αντιστάθμισης του πιστωτικού κινδύνου
- Το είδος και το ύψος των επισφαλών απαιτήσεων
- Οι προβλέψεις για την κάλυψη των απαιτήσεων αυτών
- Ο βαθμός διαφοροποίησης και η ποιότητα των απαιτήσεων που συνθέτουν το χαρτοφυλάκιο

Με τον δείκτη ποιότητας ενεργητικού αξιολογείται η ποιότητα των απαιτήσεων ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού, κυρίως των χορηγούμενων δανείων και των επενδύσεων. Επίσης, αξιολογείται η αποτελεσματικότητα του τρόπου διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων για τη δημιουργία εσόδων.

Ο αριθμοδείκτης που χρησιμοποιείται συνήθως για την αξιολόγηση της Ποιότητας Ενεργητικού είναι ο εξής:

$$A = \frac{(\text{Δάνεια σε καθυστέρηση} > 90 \text{ ημερών} - \text{Προβλέψεις})}{\text{Δάνεια}}$$

Με τον όρο Δάνεια σε καθυστέρηση εννοούμε δάνεια που παρουσιάζουν πρόβλημα κατά την αποπληρωμή τους, αλλιώς ονομάζονται Δάνεια σε οριστική καθυστέρηση. Συνήθως η αποπληρωμή τους παρουσιάζει καθυστέρηση πάνω από 90 ημέρες και πλέον υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας τους. Στον αριθμητή, στο πρώτο σκέλος, εμφανίζεται το σύνολο των δανείων που παρουσιάζουν καθυστέρηση άνω των 90 ημερών (το κρίσιμο χρονικό σημείο που έχει οριστεί από τους κανόνες της Βασιλείας), ενώ στο δεύτερο σκέλος του αριθμητή εμφανίζονται τα κεφάλαια που έχει ήδη βάλει στην άκρη (με τη μορφή προβλέψεων – αποθεματικών) η τράπεζα για την αντιμετώπιση ζημιών που θα προκύψουν από δάνεια σε καθυστέρηση. Από τον αριθμητή λοιπόν προκύπτουν οι καθαρές καθυστερήσεις. Συνεπώς, ο δείκτης δείχνει τις καθαρές καθυστερήσεις σε σχέση με το σύνολο των χορηγήσεων της τράπεζας. Άρα επιθυμούμε να είναι όσο το δυνατόν μικρότερος, που σημαίνει ότι οι προβλέψεις για καθυστερήσεις βρίσκονται κοντύτερα στις προκύπτουσες. Δηλαδή, χαρακτηρίζει σωστό τρόπο προβλέψεων και, συνεπώς, αξιόπιστο και καλής ποιότητας χαρτοφυλάκιο.

Για παράδειγμα, αν έχουμε $\frac{40-20}{1000} = 2\%$ τότε οι καθαρές καθυστερήσεις ανέρχονται στο 2% επί του συνολικού χαρτοφυλακίου. Ένα τέτοιο χαρτοφυλάκιο θεωρείται καλύτερο από ένα άλλο που έχει $\frac{60-30}{1000} = 3\%$ καθαρές καθυστερήσεις.

Όσο μικρότερος είναι ο δείκτης τόσο καλύτερη κρίνεται η Ποιότητα Ενεργητικού της Τράπεζας.

Η τράπεζα με το μικρότερο αριθμοδείκτη βαθμολογείται με 1 το οποίο σημαίνει ισχυρή τράπεζα. Δείκτης 2 σημαίνει αρκετά ισχυρή τράπεζα, 3 μια λιγότερο ισχυρή τράπεζα ενώ βαθμολογία 4 προειδοποιεί για σημαντικά προβλήματα της τράπεζας και

τέλος η βαθμολογία 5 κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για άμεση ενίσχυση των παγίων της τράπεζας.

2.6.3 Διοίκηση – Διαχείριση (Management)

Η Διοίκηση αναφέρεται στην ικανότητα των managers της τράπεζας να περιορίζουν τον κίνδυνο που εμπεριέχεται σχεδόν σε κάθε δραστηριότητά της. Έτσι εξασφαλίζεται η σωστή και ταυτόχρονα αποτελεσματική λειτουργία της.

Ο δείκτης αυτός απεικονίζει τη σωστή (με αποτελεσματικό τρόπο) λειτουργία της τράπεζας και την ικανότητα των διοικούντων να περιορίσουν τον κάθε μορφής κίνδυνο που ενέχεται σε οποιαδήποτε δραστηριότητα της τράπεζας. Στην πραγματικότητα απεικονίζει την ικανότητα της τράπεζας να καθορίζει διαδικασίες και στρατηγικές που οδηγούν στη σωστή λειτουργία της τράπεζας και να λαμβάνει έγκαιρα αποφάσεις για την αντιμετώπιση διαφόρων κινδύνων, να διαχωρίζει και να καταναίμει εργασίες και καθήκοντα με τρόπο που να μην δημιουργούνται επικαλύψεις και δυσλειτουργίες, αλλά να επιτυγχάνεται η άριστη συνεργασία και το άριστο τελικό αποτέλεσμα.

Οι παράγοντες που προσδιορίζουν τη Διοίκηση – Διαχείριση είναι οι εξής:

- Ο βαθμός και ο τρόπος συμμετοχής των στελεχών της τράπεζας στην διεκπεραίωση των καθημερινών δραστηριοτήτων της
- Η ευελιξία με την οποία το διοικητικό συμβούλιο σχεδιάζει και προσαρμόζει τη στρατηγική του στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες
- Η ακρίβεια και αποτελεσματικότητα των πληροφοριακών συστημάτων
- Η επάρκεια μηχανισμών εσωτερικής εποπτείας

Για την αξιολόγηση του προσδιοριστικού παράγοντα της Διοίκησης κατά CAMELS χρησιμοποιείται ο εξής αριθμοδείκτης:

$$M = \frac{\text{Έξοδα Διοίκησης}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Οι πωλήσεις προκύπτουν από την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης και αναφέρονται ως Τόκοι και Εξομοιούμενα έσοδα. Τα έξοδα διοίκησης προέρχονται επίσης από την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης και αποτελούν μέρος των Γενικών λειτουργικών εξόδων. Συνήθως τα έξοδα Διοίκησης αναφέρονται στα Γενικά Λειτουργικά Έξοδα της τράπεζας. Όσο μικρότερος είναι ο δείκτης τόσο καλύτερη κρίνεται η Διοίκηση του οργανισμού.

Τράπεζα με χαμηλό δείκτη Διοίκησης βαθμολογείται με 1 που σημαίνει ισχυρή τράπεζα διοικητικά σε σχέση με το μέγεθος της, ενώ τράπεζα με μεγαλύτερο δείκτη διοίκησης βαθμολογείται με 2 σε σχέση με το μέγεθος της. Με 3 βαθμολογείται όταν η διοίκηση είναι λιγότερο από ικανοποιητική, με 4 όταν εμφανίζονται προβλήματα και με 5 όταν απαιτούνται άμεσες ενέργειες για την αντικατάσταση της διοίκησης.

2.6.4 Κερδοφορία (Earnings)

Ο δείκτης της κερδοφορίας δεν αντανακλά μόνο το ύψος των κερδών μιας τράπεζας αλλά και την ποιότητα τους. Το μεγαλύτερο μέρος αντανακλά τη διαφορά μεταξύ επιτοκίου δανεισμού και επιτοκίου καταθέσεων (spread). Επίσης, κέρδη προέρχονται από προμήθειες (π.χ. αναλήψεις χρημάτων από ATMs, συμμετοχές σε τρίτες εταιρείες, επενδύσεις σε τίτλους κτλ.). Συνήθως, χρησιμοποιούνται τα καθαρά κέρδη (μετά φόρων), ενώ ικανοποιητικός, θεωρείται ένας δείκτης με τιμή που κυμαίνεται από 1% έως 2,5%.

Για την αξιολόγηση της κερδοφορίας λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- Το ύψος, η τάση και η ενδεχόμενη σταθερότητα που παρουσιάζουν τα κέρδη
- Η ικανότητα των οργάνων της διοίκησης να αξιοποιεί τα αδιανέμητα κέρδη ως πηγές κεφαλαίου για τη δημιουργία νέων κερδών
- Η απόδοση των πληροφοριακών συστημάτων και η επάρκεια των προβλέψεων
- Οι πηγές των κεφαλαίων, η ποιότητά τους και οι κίνδυνοι που εμπεριέχουν

Με τους αριθμοδείκτες κερδοφορίας εκτιμάται η αποδοτικότητα ενός τραπεζικού οργανισμού, η δυναμικότητα των κερδών του καθώς και η ικανότητα της διοίκησης του. Για την αξιολόγηση της κερδοφορίας χρησιμοποιούνται δύο αριθμοδείκτες.

Πρώτον, ο δείκτης ROA που το αποτέλεσμά του δίνεται σε ποσοστό. Απεικονίζει την κερδοφορία της τράπεζας σε σχέση με το σύνολο του Ενεργητικού της, ενώ δείχνει και τον τρόπο που μια τράπεζα διαχειρίζεται τα περιουσιακά της στοιχεία για να πετύχει κέρδη. Όσο μεγαλύτερος ο δείκτης, τόσο αποδοτικότερη η τράπεζα. Μια αποδοτική απόδοση αναμένεται να κυμαίνεται από 1% έως 2,5%.

Ο Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας Ενεργητικού (Return on Assets - ROA) είναι ο εξής:

$$ROA = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Μ. Ο. Ενεργητικό}}$$

Αποτελεί το κύριο εργαλείο αξιολόγησης και έλεγχου ενός οργανισμού. Μια τιμή μεταξύ 1% – 2,5% αποτελεί ικανοποιητική ένδειξη. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης αυτός, τόσο καλύτερη αποδοτικότητα έχει το ενεργητικό της τράπεζας, άρα τόσο αποδοτικότερη είναι η διαχείριση των περιουσιακών της στοιχείων.

Παράλληλα, χρησιμοποιείται ο δείκτης ROE (αποδοτικότητα των εσόδων ως προς τα ίδια κεφάλαια της τράπεζας). Ως Ίδια Κεφάλαια θεωρούνται τα αδιανέμητα κέρδη της τράπεζας και τα καταβεβλημένα κεφάλαια των ιδιοκτητών. Η υψηλή αποδοτικότητα συνεπάγεται τη δυνατότητα παραγωγής χρήματος με ίδια κεφάλαια. Όσο μεγαλύτερος ο δείκτης, τόσο αποδοτικότερα θεωρείται ότι χρησιμοποιεί η τράπεζα τα ίδια κεφάλαιά της.

Ο Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (ROE – Return on Equity) είναι ο εξής:

$$ROE = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Τα Ίδια Κεφάλαια προέρχονται από το άθροισμα του μετοχικού κεφαλαίου με τα αποθεματικά που βρίσκονται στο παθητικό του ισολογισμού. Απεικονίζει την απόδοση των Ιδίων Κεφαλαίων του οργανισμού σε σχέση με την ονομαστική τους αξία στην αρχή της χρήσης (οικονομικό έτος), δηλαδή εκφράζει το καθαρό κέρδος για κάθε μονάδα επενδύμενου κεφαλαίου.

Οι δύο παραπάνω δείκτες, ROA και ROE, προσδιορίζουν ένα δείκτη κερδοφορίας ο οποίος έχει ως αποτέλεσμα το μέσο όρο των παραπάνω δεικτών. Αν για παράδειγμα, η τράπεζα X έχει βαθμολογηθεί με 2 για το ROA και με 1 για το ROE, τότε ο δείκτης κερδοφορίας E της τράπεζας X θα βαθμολογηθεί με 1,5.

Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης E, τόσο καλύτερη κρίνεται η κερδοφορία της τράπεζας. Συνεπώς μια βαθμολογία 1 συνεπάγεται ισχυρή τράπεζα και αποδίδεται σε τράπεζα με μεγάλο δείκτη E. Ακολούθως, η βαθμολογία 2 δείχνει ικανοποιητική τράπεζα ως προς τα κέρδη της, ενώ βαθμολογία 3 προειδοποιεί για ανάγκη βελτίωσης των αποτελεσμάτων κερδοφορίας της. Αναλογικά, βαθμολογία 4 συνεπάγεται την ανάγκη για δραστικές διορθωτικές παρεμβάσεις, ενώ βαθμολογία 5 κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για μια άμεση στήριξη της κερδοφορίας της τράπεζας για την αποφυγή της χρεοκοπίας της.

2.6.5 Ρευστότητα (Liquidity)

Η ρευστότητα αποτελεί τη φωτογραφία της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης. Εκφράζει την ικανότητα των τραπεζών να ανταποκρίνονται τόσο στις κεφαλαιακές ανάγκες των δραστηριοτήτων τους, όσο και στις χρηματοοικονομικές ανάγκες των πελατών τους. Βάσει των κανόνων της Βασιλείας III, η αξιολόγηση της ρευστότητας των Πιστωτικών Ιδρυμάτων βασίζεται σε δύο Αριθμοδείκτες: το Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας¹⁰ (ρευστά και εύκολα ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία) και το Δείκτη Σταθερής Καθαρής Χρηματοδότησης¹¹ (επίτευξη ισόρροπης χρηματοδότησης με προτίμηση στις σταθερές πηγές).

Για την αξιολόγηση της ρευστότητας συνεκτιμώνται τα εξής:

- Η επάρκεια των ταμειακών διαθέσιμων για την κάλυψη των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων
- Η φύση των περιουσιακών στοιχείων και η δυνατότητά τους να μετατραπούν άμεσα σε χρήμα

¹⁰ Liquidity Coverage Ratio – LCR

¹¹ Net Stable Funding Ratio - NSFR

- Η αποδοτικότητα των στελεχών ενόψει κινδύνων ρευστότητας
- Ο βαθμός διαφοροποίησης των πηγών κεφαλαίου
- Η δυνατότητα πρόσβασης σε νέες αγορές

Οι αριθμοδείκτες ρευστότητας χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό τόσο της βραχυχρόνιας οικονομικής κατάστασης, όσο και της ικανότητας της τράπεζας να ανταποκριθεί στις τρέχουσες ανάγκες της για ρευστά διαθέσιμα.

Ο πρώτος δείκτης ρευστότητας βρίσκεται ως εξής:

$$L1 = \frac{\text{Δάνεια}}{\text{Καταθέσεις}}$$

Το αποτέλεσμα του δείκτη δίνει το L1 το οποίο δείχνει την εξάρτηση της τράπεζας από τη διατραπεζική αγορά. Δηλαδή, δείχνει τη σχέση των άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις τις τράπεζας. Το επιδιωκόμενο στην εξέταση κάποιας τράπεζας είναι να διαπιστωθεί αν χρηματοδοτεί σωστά τα δάνεια που χορηγεί (χορηγήσεις) μέσω των καταθέσεων, διασφαλίζοντας παράλληλα αποθεματικά κεφάλαια. Σε περίπτωση που η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη του 1, τα Δάνεια είναι περισσότερα από τις Καταθέσεις. Συνεπώς, ο δείκτης καταδεικνύει την ανάγκη της τράπεζας να δανείζεται από την διατραπεζική αγορά για να μπορεί να χορηγεί δάνεια.

Μια περίπτωση τράπεζας που χρησιμοποιούσε συστηματικά το διατραπεζικό δανεισμό ήταν η Northern Rock στο Ηνωμένο Βασίλειο, η οποία έπεσα θύμα της κρίσης που ξεκίνησε από τις Ηνωμένες Πολιτείες, καθώς η έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των τραπεζών περιόρισε σημαντικά τις διατραπεζικές ανταλλαγές κεφαλαίων. Στην πραγματικότητα, η Αγγλική αυτή τράπεζα βασιζόταν σε μεγάλο βαθμό για την άντληση της ρευστότητά της σε αγορές σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων με αποτέλεσμα μετά το ξέσπασμα της κρίσης να αναγκαστεί, παρά την ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια που διέθετε, να προσφύγει στο κράτος για άντληση ρευστότητας.

Όσο πιο μικρός είναι ο δείκτης, τόσο καλύτερη ρευστότητα έχει η τράπεζα. Ευχάριστο για μια τράπεζα θα ήταν ο δείκτης αυτός να βρίσκεται κάτω από τη μονάδα, το οποίο ερμηνεύεται ως ασφάλεια στην περίπτωση χορηγήσεων, αφού η καταθέσεις επαρκούν για τη χορήγηση δανείων.

Εν κατακλείδι, ο δείκτης ρευστότητας απεικονίζει την ευρωστία που υπάρχει σε μια τράπεζα, ενώ αν αθροιστεί ο δείκτης για όλες τις τράπεζες, απεικονίζει την ευρωστία του κλάδου συνολικά. Το αποτέλεσμα του δείκτη δείχνει την ικανότητα μιας τράπεζας να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των καταθετών της τόσο σε συνήθειες, όσο και σε έκτακτες περιπτώσεις. Υπενθυμίζεται ότι η ρευστότητα αποτελεί τον ιστορικά παλαιότερο κίνδυνο που αντιμετώπιζαν οι τράπεζες (ειδικά στην κρίση του 1929).

Ο δεύτερος δείκτης ρευστότητας L2 βρίσκεται ως εξής:

$$L2 = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Μ. Ο. Ενεργητικό}}$$

Στο κυκλοφορούν ενεργητικό αθροίζονται οι απαιτήσεις στη διατραπεζική, οι απαιτήσεις από πελάτες, το ταμείο και τα ταμιακά διαθέσιμα και τα χρεόγραφα (επενδυτικού χαρτοφυλακίου και χαρτοφυλακίου συναλλαγών εκτός των διαρωτούμενων ως τη λήξη). Το αποτέλεσμα του πηλίκου δίνει το L2 το οποίο δείχνει το βαθμό (έμμεσης) ρευστότητας της τράπεζας αναφορικά με το κυκλοφορούν ενεργητικό της, δηλαδή, τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία της (συμπεριλαμβανομένων και των αποθεμάτων της), όπως τα διαθέσιμα στο ταμείο της, οι απαιτήσεις της κατά τραπεζών και τα χαρτοφυλάκια συναλλαγών, επενδύσεων και παραγώγων. Δείχνει πόσες από τις υποχρεώσεις της μπορεί να καλύψει από τα στοιχεία που μπορεί να ρευστοποιήσει άμεσα, ιδίως σε περιπτώσεις που εμφανίζεται μείωση καταθέσεων, δυσκολία εύρεσης κεφαλαίων από τη διατραπεζική κτλ. Από την άλλη, αυτό σημαίνει μεγάλο κυκλοφορούν ενεργητικό, το οποίο ωστόσο, συνεπάγεται και μεγάλο κόστος για την τράπεζα, η οποία προτιμά να προέρχεται από καταθέσεις. Για παράδειγμα, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο διαθέτει πολλά ομόλογα, αλλά δεν χορηγεί πολλά δάνεια, όπως άλλες τράπεζες. Αυτό συνεπάγεται για την τράπεζα να έχει μεγάλα αποθέματα, αλλά και μικρή κερδοφορία.

Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη, τόσο καλύτερη είναι η ρευστότητα του οργανισμού.

Για τον προσδιορισμό του δείκτη ρευστότητας ακολουθείται η ίδια διαδικασία όπως και στο δείκτη κερδοφορίας. Δηλαδή, δίνεται ως ο μέσος όρος των δύο επιμέρους αριθμοδεικτών L1 και L2. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης αυτός, τόσο καλύτερη θεωρείται η τράπεζα που εξετάζεται.

Τράπεζα με μεγάλο δείκτη ρευστότητας θα βαθμολογηθεί με 1 που σημαίνει ότι η τράπεζα αυτή διαθέτει πολύ καλό επίπεδο ρευστότητας (και αυτός ο δείκτης αντιπροσωπεύει έμμεσα και ένα καλό επίπεδο διοίκησης). Βαθμολογία 2 αντιπροσωπεύει τράπεζα με αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο ρευστότητας ενώ με βαθμολογία 3 η διοίκηση της τράπεζας θα πρέπει να αρχίσει να βελτιώνει κάποιες αποφάσεις της. Με βαθμολογία 4, η τράπεζα αρχίζει να αντιμετωπίζει προβλήματα ρευστότητας και τέλος βαθμολογία 5 σημαίνει ότι απαιτείται άμεση ενίσχυση της τράπεζας για να μπορέσει να ικανοποιήσει τις υποχρεώσεις της.

2.6.6 Ευαισθησία στους κινδύνους της αγοράς (Sensitivity to Market Risk)

Ο δείκτης αυτός αντανακλά το βαθμό εξάρτησης της κερδοφορίας της τράπεζας από τις διακυμάνσεις των επιτοκίων και των ισοτιμιών συναλλάγματος, καθώς και από τις μεταβολές των τιμών πώλησης και αγοράς. Αναφέρεται σε οτιδήποτε υπόκειται σε αύξηση του κινδύνου της αγοράς όπως π.χ. οι τίτλοι (μετοχές, ομόλογα, παράγωγα, αμοιβαία κεφάλαια). Αντιθέτως, στοιχεία όπως τα δάνεια δεν υπόκεινται σε κίνδυνο αγοράς.

Για τον προσδιορισμό της ευαισθησίας λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- Η μεταβολή των εσόδων σε σχέση με τις διακυμάνσεις των επιτοκίων
- Το είδος και η πολυπλοκότητα των κινδύνων που εμπεριέχουν οι δραστηριότητες του οργανισμού
- Η ικανότητα των οργάνων της διοίκησης να αναγνωρίζουν, προσδιορίζουν, ελέγχουν και περιορίζουν τους κινδύνους της Αγοράς

Για την αξιολόγηση της ευαισθησίας στον κίνδυνο της Αγοράς χρησιμοποιείται ο δείκτης:

$$S = \frac{\text{Σύνολο Αξιογράφων}}{\text{Μ.Ο. Ενεργητικό } \bar{y}}$$

Απεικονίζει την απόδοση που παράγεται συνολικά από το χαρτοφυλάκιο αξιογράφων της τράπεζας. Επιδίωξη της διοίκησής της είναι ο δείκτης να είναι χαμηλός. Μια τέτοια περίπτωση συνεπάγεται ότι είναι καλύτερη η αντίδραση της τράπεζας στους κινδύνους της Αγοράς.

Όσο μικρότερος είναι ο δείκτης, τόσο καλύτερη θεωρείται η τράπεζα ως προς την αντιμετώπιση των κινδύνων της Αγοράς, αφού όσο μικρότερο είναι το σύνολο των αξιογράφων τόσο λιγότερο είναι εκτεθειμένη η τράπεζα στους κινδύνους της Αγοράς λόγω των διακυμάνσεων των επιτοκίων και των ισοτιμιών συναλλάγματος. Συνεπώς, βαθμολογία 1 θα σημαίνει ότι ο κίνδυνος αγοράς ελέγχεται με σωστό τρόπο, βαθμολογία 2 θα σημαίνει ότι ο κίνδυνος της αγοράς αντιμετωπίζεται ικανοποιητικά, ενώ βαθμολογία 3 σημαίνει ότι καλό θα είναι να γίνουν κάποιες βελτιώσεις για την αποφυγή δυνητικών κινδύνων. Αναλογικά, βαθμολογία 4 σημαίνει ότι ο κίνδυνος αγοράς για την τράπεζα είναι μεγάλος σε σχέση με το μέγεθος της, ενώ η βαθμολογία 5 σημαίνει ότι ο κίνδυνος αγοράς που έχει αναληφθεί από τη συγκεκριμένη τράπεζα είναι απαράδεκτα μεγάλος σε σχέση με το μέγεθός της.

2.7 Διαδικασία υπολογισμού των CAMELS στην πράξη

Στην πράξη, ο χρηματοοικονομικός έλεγχος μιας εμπορικής τράπεζας από την Τράπεζα της Ελλάδος με τη μεθοδολογία CAMELS, αποτελείται από περισσότερους αριθμοδείκτες (περίπου είκοσι). Διαδικαστικά, αφού σταθμιστεί ο καθένας από αυτούς ακολούθως γίνεται στάθμιση της ομάδας που ανήκουν οι αριθμοδείκτες (C, A, M, E, L, ή S) και εξάγονται τα συμπεράσματα για τους κινδύνους που αντιμετωπίζει το Ίδρυμα που ελέγχεται. Στη συνέχεια εφαρμόζονται ποιοτικά χαρακτηριστικά, ένα για κάθε κατηγορία των έξι δεικτών για να επιτευχθεί η αξιολόγηση των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου και της Διαχείρισης των Κινδύνων του Ιδρύματος που ελέγχεται. Επίσης στην πράξη, σε φυσιολογικές περιόδους, όπου δεν παρατηρούνται ακραία φαινόμενα, οι σταθμίσεις των CAMELS ακολουθούν την εξής βαρύτητα:

- Κεφαλαιακή Επάρκεια → 20%
- Ποιότητα Ενεργητικού → 20%
- Ποιότητα Διοίκησης → 20%
- Ρευστότητα → 20%
- Κερδοφορία → 10%
- Ευαισθησία στην Αγορά → 10%

Αφού ολοκληρωθούν ο χρηματοοικονομικός και ποιοτικός έλεγχος σταθμίζεται το αποτέλεσμα του κάθε ενός για να προκύψει το τελικό συμπέρασμα για την κάθε τράπεζα και να καταρτιστεί η κατάταξη του Πίνακα Φερεγγυότητας των Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Η στάθμιση που θα δοθεί σε κάθε μια από τις δύο κατηγορίες ελέγχου (χρηματοοικονομικός και ποιοτικός) εξαρτάται και πάλι από τη ρυθμιστική αρχή ή τον αναλυτή που κάνει την ανάλυση. Η συνηθισμένη πρακτική τείνει στο 60% βαρύτητα για τη χρηματοοικονομική ανάλυση και 40% για την ποιοτική ανάλυση. Μερικές φορές στη χρηματοοικονομική ανάλυση δίνεται ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα προσεγγίζοντας και το 65%. Η στάθμιση 60:40 γίνεται για κάθε αριθμοδείκτη ξεχωριστά και το άθροισμα των έξι αποτελεσμάτων δίνει την τελική βαθμολογία της τράπεζας.

Για να γίνει κατανοητή η έννοια των ποιοτικών χαρακτηριστικών, μερικά παραδείγματα μπορεί να είναι:

- Η δυνατότητα μιας τράπεζας να αντλήσει βασικά κεφάλαια με χαμηλό κόστος (Tier I & II) για την περίπτωση της Κεφαλαιακής Επάρκειας
- Η διαδικασία έγκρισης και χορήγησης δανείων και η διαδικασία προβλέψεων και παρακολούθησης των καθυστερήσεων στην περίπτωση της Ποιότητας Ενεργητικού
- Η λειτουργία του συστήματος πληροφόρησης (MIS) και η ποιότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, η ποιότητα των στελεχών της τράπεζας σε όλα τα επίπεδα και των συστημάτων διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου για την Ποιότητα της Διοίκησης
- Η διαφοροποίηση των πηγών δημιουργίας κερδών για την τράπεζα, για την Ποιότητα της Κερδοφορίας της

- Τα συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης της ρευστότητάς της, για το Δείκτη Ρευστότητας
- Η ποιότητα των συστημάτων και του έμφυχου υλικού της κάθε τράπεζας για την παρακολούθηση των επιτοκίων και τη διαχείριση των κινδύνων που προκαλούνται από τις μεταβολές τους, για το Δείκτη της Ευαισθησίας στην Αγορά

Συνοπτικά, η διαδικασία που ακολουθείται για τον υπολογισμό της τελικής βαθμολογίας CAMELS είναι ως εξής:

1. Υπολογισμός των έξι αριθμοδεικτών CAMELS
2. Επιλογή των συντελεστών στάθμισης στον κάθε αριθμοδείκτη
3. Βαθμολόγηση του κάθε αριθμοδείκτη της κάθε τράπεζας
4. Πολλαπλασιασμός του βαθμού του κάθε αριθμοδείκτη με τον αντίστοιχο συντελεστή βαρύτητας
5. Άθροισμα των γινομένων των έξι αριθμοδεικτών
6. Συνολικό αποτέλεσμα CAMELS και κατάταξη των υπό εξέταση τραπεζών από την καλύτερη προς τη χειρότερη
7. Σχολιασμός των αποτελεσμάτων, συνολικού και επιμέρους, επισημαίνοντας τα δυνατά και αδύναμα σημεία της κάθε τράπεζας
8. Επανάληψη όλων των παραπάνω για μια σειρά ετών
9. Σχολιασμός της διαχρονικής πορείας της κάθε τράπεζας
10. Συμπεράσματα / προτάσεις (τι προτείνετε για την βελτίωση της φερεγγυότητας της τράπεζας που αντιμετωπίζει προβλήματα, επιμέρους ή συνολικά)

Συγκεκριμένα, η συνολική βαθμολόγηση δύο τραπεζών, Α και Β, βρίσκεται ως εξής:

$$\text{Τράπεζα Α: } (3 * 0,2) + (3 * 0,2) + (1 * 0,25) + (3,15 * 0,15) + (2 * 0,10) + (2 * 0,10) = 2,375$$

$$\text{Τράπεζα Β: } (4 * 0,2) + (4 * 0,2) + (1 * 0,25) + (3,5 * 0,15) + (1,5 * 0,10) + (4 * 0,10) = 2,925$$

Συνεπώς, μπορούμε να πούμε ότι η τράπεζα Α είναι συνολικά περισσότερο φερέγγυα από ότι η τράπεζα Β. Παρατηρούμε όμως και ότι έχει λιγότερο αποτελεσματική διοίκηση και κάποια προβλήματα ρευστότητας στο χαρτοφυλάκιο της. Η ίδια ανάλυση ακολουθεί για περαιτέρω έτη. Υπενθυμίζεται ότι οι σταθμίσεις μπορούν να προσαρμοστούν αναλόγως των περιστάσεων.

2.8 Αναδιάρθρωση του χρέους και επιπτώσεις στα Ελληνικά Τραπεζικά Ιδρύματα

Στην Ελλάδα, το τελευταίο διάστημα όλο και περισσότερο ακούγεται η άποψη υπέρ της αναδιάρθρωσης του χρέους ώστε να γίνει βιώσιμο. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η αναδιάρθρωση του χρέους, το γνωστό και σαν κούρεμα των ομολόγων, επιδρά αρνητικά στους κατόχους αυτών των τίτλων. Οι τράπεζες αποτελούν τον βασικό δανειστή των κρατών και συνεπώς είναι οι κύριοι κάτοχοι κρατικών τίτλων. Μάλιστα, μέσω των τραπεζικών συστημάτων οι κρίσεις χρέους μεταφέρονται και σε άλλα κράτη αφού οι αρνητικές επιπτώσεις στις τράπεζες απαιτούν κρατική βοήθεια. Είναι αξιοσημείωτο ότι στις ασκήσεις προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων (*stress tests*) το καλοκαίρι του 2010 είχαν ως αποτέλεσμα οι μεγάλες Ελληνικές τράπεζες (Εθνική, Alpha, Eurobank, Πειραιώς και Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο) να επιτύχουν οριακά το χαμηλότερο αποδεκτό επίπεδο ενώ η Αγροτική Τράπεζα απέτυχε να το ξεπεράσει. Είναι επίσης σημαντικό ότι τα συγκεκριμένα *stress tests* επικρίθηκαν από ακαδημαϊκούς, αναλυτές και παράγοντες της Αγοράς ότι δεν ήταν τόσο αυστηρά και ρεαλιστικά έπρεπε αφού η κατοχή ομολόγων κρατών όπως η Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιρλανδία κτλ δεν ελήφθη σοβαρά υπόψη.¹² Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (European Banking Authority) ανακοίνωσε ότι τα *stress tests* του επόμενου έτους θα ενσωμάτωναν νέες υποθέσεις τις οποίες ενσωμάτωσε σε Οδηγία που εστάλη στα Κράτη-μέλη τον Ιούνιο του 2011. Η κύρια τροποποίηση αφορά στην επίδραση που υπάρχει στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών από την κατοχή ομολόγων κρατών που πλήττονται από οικονομικά προβλήματα ασχέτως με το αν αυτοί οι τίτλοι δημοκρατούνται από τις τράπεζες μέχρι τη λήξη τους (*held to maturity*). Η νέα ρύθμιση πλήττει καιρία την οικονομική απεικόνιση των Ελληνικών τραπεζών, αφού σε αντίθεση με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές τράπεζες διακρατούν τη συντριπτική πλειοψηφία των Ελληνικών ομολόγων στο χαρτοφυλάκιο διακράτησης ως τη λήξη. Σε συνδυασμό με τη συμμετοχή των ιδιωτών στην αναδιάρθρωση-απομείωση του Ελληνικού χρέους μέσω του PSI (Private Sector Involvement) και με βάση τη μετέπειτα ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών θα διαμορφωθεί η οριστική τους εικόνα.

¹² Είναι χαρακτηριστικό ότι οι Ιρλανδικές τράπεζες που είχαν περάσει τα *stress tests* αντιμετώπισαν αμέσως προβλήματα που τις οδήγησαν προς τη χρεοκοπία.

3. Stress tests¹³

Υπεύθυνη για τη διεξαγωγή των *stress test* είναι η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (EBA – European Banking Authority) σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (EC – European Commission), την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ECB – European Central Bank) και την Ευρωπαϊκή Γραμματεία Ελέγχου Συστημικού Κινδύνου (ESRB Secretariat). Στόχος των *stress tests* είναι η συνολική επίβλεψη του κινδύνου που εμπεριέχεται στις λειτουργίες των τραπεζικών ιδρυμάτων και συγκεκριμένα ελέγχου:

- Το business model των τραπεζών
- Την ποιότητα του Ενεργητικού τους
- Τους κινδύνους που το Ενεργητικό τους εμπεριέχει
- Το σύστημα που διαθέτει η κάθε τράπεζα για τη διαχείριση και αξιολόγηση των διαφόρων κινδύνων
- Το επίπεδο και την ποιότητα των εποπτικών κεφαλαίων

Η εποπτική αρχή, με βάση τα αποτελέσματα των *stress tests* προχωρά σε συστάσεις που έχουν να κάνουν με την ανάγκη ενίσχυσης των εποπτικών κεφαλαίων μιας τράπεζας αλλά όχι μόνο καθώς προχώρα σε γενικότερες προτάσεις για τη βελτίωση της οικονομικής θέσης της προβληματικής τράπεζας. Στα *stress tests* του 2010, το όριο που είχε τεθεί ήταν τα εποπτικά κεφάλαια να ξεπερνούν το *Tier I*¹⁴ ενώ το 2011 το όριο ήταν πιο αυστηρό αφού πλέον έπρεπε να ξεπερνούν το *Core Tier I*¹⁵.

Οι τράπεζες αναμένεται να χρησιμοποιήσουν τα δικά τους εσωτερικά συστήματα και μοντέλα για να διενεργήσουν τα συγκεκριμένα tests. Στη συνέχεια, η EBA θα εξετάσει, χρησιμοποιώντας ως εργαλεία κάποια σημεία-δείκτες αναφοράς, για να εξετάσει το κατά πόσον οι μετρήσεις που διενεργήσαν οι τράπεζες και τα αποτελέσματα που κατέθεσαν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Σημαντικό είναι να τονίσουμε ότι τα *stress tests* βασίζονται πάνω σε στατικούς ισολογισμούς δηλαδή δεν λαμβάνονται υπόψη μελλοντικές κινήσεις στις οποίες προτίθετο να προβεί η διοίκηση. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι στα *stress tests* του 2011, οι επιπτώσεις στα εποπτικά κεφάλαια των τραπεζών που στα χαρτοφυλάκιά τους διαθέτουν τίτλους χρέους προβληματικών χωρών (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ιταλία) μπορούν να επέλθουν μόνο μέσα από το trading book λόγω των πιέσεων που δέχονται οι συγκεκριμένη τίτλοι στις διεθνής χρηματαγορές. Αυτό σημαίνει ότι ένα ενδεχόμενο «κούρεμα» των ομολόγων των συγκεκριμένων χωρών, είτε αυτά βρίσκονται στο banking book είτε στο trading book των τραπεζών, δεν λαμβάνεται υπόψη στη συγκεκριμένη άσκηση προσημείωσης. Άρα, τα συγκεκριμένα τεστ πάσχουν σε αυτό το σημείο.

¹³ Περισσότερες πληροφορίες για την ακριβή μεθοδολογία των *stress tests* και των εφαρμοζόμενων τεχνικών μπορείτε να βρείτε εδώ: <http://www.eba.europa.eu/EU-wide-stress-testing.aspx>

¹⁴ Tier I: Ίδια κεφάλαια (κοινές & προνομιούχες μετοχές, μετατρέψιμες ομολογίες, μειοψηφικά δικαιώματα της τράπεζας σε θυγατρικές εταιρείες).

¹⁵ Τον ορισμό μπορείτε να βρείτε στη Βασιλεία II – III: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.htm>.

Items	Scenarios/shocks	Items	Scenarios/shocks
1.1 Assets (*)		1.2 Liabilities (*)	
Cash and cash balances with central banks	=	Deposits from central banks	=
Financial assets held for trading	Market risk parameters	Financial liabilities held for trading	Market risk parameters
Financial assets designated at fair value through profit or loss (equity, funds)	Market risk parameters	Financial liabilities designated at fair value through profit or loss	=
Available for sale financial assets (equity, funds)	Market risk parameters	Financial liabilities measured at amortised cost (deposits, debt certificates, subordinated liabilities, other financial liabilities)	Macro-economic scenario
Loans and receivables (including financial leases), debt instruments and loans and advances	Macro-economic scenario (PDs and LGDs)	Financial liabilities associated with transferred financial assets	Only for restructuring plans
Held to maturity investments (debt instruments, loans and advances)	Macro-economic scenario (PDs and LGDs)	Derivatives - Hedge accounting	Market risk parameters
Derivatives - Hedge accounting	Market risk parameters	Fair value changes of the hedged items in portfolio hedge of interest rate risk	Market risk parameters
Fair value changes of the hedged items in portfolio of hedge of interest rate risk	Market risk parameters	Provisions (restructuring, pending legal issues, pensions and other post retirement obligations, loan commitments and guarantees, other provisions)	Macro-economic scenario
Tangible assets		Tax liabilities (current and deferred tax liabilities)	Macro-economic scenario
<i>Property, plant and equipments</i>	=	Other liabilities	Macro-economic scenario
<i>Investment property</i>	Macro-economic scenario (real estate prices)	Share capital repayable on demand (e.g. cooperative shares)	=
Intangible assets		Liabilities included in disposal groups classified as held for sale	=
<i>Goodwill</i>	Macro-economic scenario	1.3 Equity (*)	
<i>Other intangible assets</i>	Macro-economic scenario	Issued capital, share premium and other equity	=
Investment in associates [subsidiaries] and joint ventures (accounted for using the equity method - including goodwill)	Macro-economic scenario	Revaluation reserves and other valuation differences on tangible and intangible assets, hedge, foreign currency translations, AFS, non-current assets held for sale, other items)	Macro-economic scenario
Tax assets (current and deferred tax assets)	Macro-economic scenario	Reserves (including retained earnings)	Macro-economic scenario
Other assets	Macro-economic scenario	Income from current year (interim dividends)	Macro-economic scenario
Non-current assets and disposal groups classified as held for sale	Only for restructuring plans	Minority interest	=

(*) FINREP templates

Παραπάνω, παραθέτουμε τον πίνακα¹⁶ που δείχνει σε ποια σενάρια υπόκεινται τα στοιχεία του Ενεργητικού, των Υποχρεώσεων καθώς και των Ιδίων Κεφαλαίων ένα-ένα ξεχωριστά. Επίσης, παραθέτουμε τα δύο σενάρια (Baseline και Adverse) βάσει των οποίων διενεργήθηκαν τα stress tests. Αρχικά βλέπουμε το συμβατικό και στη συνέχεια το ακραίο σενάριο (για την περίπτωση της Ελλάδας μόνο).

Macro-economic scenarios for 2011 EU-wide stress test

Baseline Scenario	
GDP at constant prices	annual percent change (y-o-y)
Unemployment rate	as % of the total labour force
Short-term interest rates	Short term nominal interest rates (3M) at year-end Euribor, Libor or similar interbank rates, depending on the country
Long-term interest rates	Long term nominal interest rates (10Y) at year-end Treasuries
Nominal USD exchange rate	Level of nominal USD exchange rate to the respective currency (year average)
Inflation*	% change from previous year (y-o-y)
Commercial Property Prices	% change from previous year (y-o-y)
Residential Property Prices	% change from previous year (y-o-y)

Source: EU Commission, National Supervisory Authorities (real estate prices)

Greece	
2011	2012
-3.0	1.1
15.0	15.2
1.5	1.8
11.5	11.7
0.7	0.7
2.2	0.5
-2.0	0.0
-2.0	0.0

¹⁶ EBA – Stress tests 2011 (Methodological Note): <http://www.eba.europa.eu/News--Communications/Year/2011/The-EBA-publishes-details-of-its-stress-test-scenarios.aspx>

EBA Adverse Scenario	
GDP at constant prices	annual percent change (y-o-y)
Unemployment rate	as % of the total labour force
Short-term interest rates	Short term nominal interest rates (3M) at year-end Euribor, Libor or similar interbank rates, depending on the country
Long-term interest rates	Long term nominal interest rates (10Y) at year-end Treasuries
Nominal USD exchange rate	Level of nominal USD exchange rate to the
Inflation	% change from previous year (y-o-y)
Commercial Property Prices	% change from previous year (y-o-y)
Residential Property Prices	% change from previous year (y-o-y)

Greece	
2011	2012
-4.0	-1.2
15.2	16.3
2.8	3.1
14.1	14.3
0.6	0.6
2.2	-0.1
-16.3	-17.0
-9.2	-8.5

Για παράδειγμα, το συμβατικό σενάριο προβλέπει για την Ελλάδα ρυθμό ανάπτυξης -3% για το 2011 και 1,1% για το 2012, ενώ το ακραίο σενάριο προβλέπει -4% για το 2011 και -1,2% για το 2012. Ακολουθούν οι προβλέψεις για την ανεργία, τα επιτόκια, την ισοτιμία συναλλάγματος με το δολάριο, τον πληθωρισμό και τη μεταβολή στις τιμές τόσο των εμπορικών ακινήτων όσο και των κατοικιών.

Περισσότερες πληροφορίες για τα δύο σενάρια στην περίπτωση και των υπόλοιπων Ευρωπαϊκών χωρών μπορεί να βρει κάποιος στο ιστότοπο της EBA και συγκεκριμένα στο Annex 3¹⁷.

¹⁷ http://www.eba.europa.eu/cebs/media/Publications/Other%20Publications/2011%20EU-wide%20stress%20test/EBA-ST-2011-004-Annex-3-%28Detailed-overall-scenario-table---EEA%29_1.pdf

3.1 Αποτελέσματα των *stress tests* του 2011 για τις Ελληνικές Τράπεζες

Στους παρακάτω πίνακες παρατηρούμε τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας των Ελληνικών τραπεζών υπό τα δύο σενάρια, το βασικό και το ακραίο. Επίσης, παραθέτουμε τον πίνακα των Αποτελεσμάτων Χρήσης (Καθαρά Κέρδη/Ζημιές) υπό τα δύο σενάρια.¹⁸

Eurobank

Results of the stress test based on the **full static balance sheet assumption** without any mitigating actions, mandatory restructuring or capital raisings post 31 December 2010 (all government support measures fully paid in before 31 December 2010 are included)

Capital adequacy	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Risk weighted assets (full static balance sheet assumption)	47.968	48.808	48.754	49.598	49.340
Common equity according to EBA definition	3.346	3.157	2.916	2.570	1.302
<i>of which ordinary shares subscribed by government</i>	0	0	0	0	0
Other existing subscribed government capital (before 31 December 2010)	950	950	950	950	950
Core Tier 1 capital (full static balance sheet assumption)	4.296	4.107	3.866	3.521	2.252
Core Tier 1 capital ratio (%)	9,0%	8,4%	7,9%	7,1%	4,6%

Profit and losses	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Net interest income	2.208	2.112	1.921	2.248	1.937
Trading income	85	79	79	64	64
<i>of which trading losses from stress scenarios</i>		-3	-3	-18	-18
<i>of which valuation losses due to sovereign shock</i>				-4	-4
Other operating income ⁽⁵⁾	88	88	88	88	88
Operating profit before impairments	1.378	1.275	1.084	1.396	1.085
<i>Impairments on financial and non-financial assets in the banking book ⁽⁶⁾</i>	-1.363	-1.689	-1.586	-2.659	-2.979
Operating profit after impairments and other losses from the stress	15	-414	-502	-1.262	-1.894
Other income ^(5,6)	84	84	84	84	84
Net profit after tax ⁽⁷⁾	68	-264	-334	-910	-1.415
<i>of which carried over to capital (retained earnings)</i>	68	-264	-334	-910	-1.415
<i>of which distributed as dividends</i>	0	0	0	0	0

¹⁸ Τιμές σε εκατ. EUR, ή %

Εθνική

Results of the stress test based on the **full static balance sheet assumption** without any mitigating actions, mandatory restructuring or capital raisings post 31 December 2010 (all government support measures fully paid in before 31 December 2010 are included)

Capital adequacy	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Risk weighted assets (full static balance sheet assumption)	68.301	72.095	70.898	72.783	72.259
Common equity according to EBA definition	7.803	8.700	9.319	7.033	5.191
<i>of which ordinary shares subscribed by government</i>	0	0	0	0	0
Other existing subscribed government capital (before 31 December 2010)	350	350	350	350	350
Core Tier 1 capital (full static balance sheet assumption)	8.153	9.050	9.669	7.383	5.541
Core Tier 1 capital ratio (%)	11,9%	12,6%	13,6%	10,1%	7,7%

Profit and losses	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Net interest income	4.085	3.971	3.806	3.878	3.638
Trading income	-325	336	336	602	602
<i>of which trading losses from stress scenarios</i>		218	218	485	485
<i>of which valuation losses due to sovereign shock</i>				-7	-7
Other operating income ⁽⁵⁾	111	-71	-71	-71	-71
Operating profit before impairments	2.072	2.467	2.301	2.557	2.276
<i>Impairments on financial and non-financial assets in the banking book ⁽⁶⁾</i>	-1.394	-1.380	-1.486	-3.557	-4.672
Operating profit after impairments and other losses from the stress	678	1.087	815	-999	-2.397
Other income ^(5,6)	-41	-41	-41	-41	-41
Net profit after tax ⁽⁷⁾	444	933	654	-770	-1.842
<i>of which carried over to capital (retained earnings)</i>	373	898	619	-770	-1.842
<i>of which distributed as dividends</i>	72	35	35	0	0

Alpha Bank

Results of the stress test based on the **full static balance sheet assumption** without any mitigating actions, mandatory restructuring or capital raisings post 31 December 2010 (all government support measures fully paid in before 31 December 2010 are included)

Capital adequacy	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Risk weighted assets (full static balance sheet assumption)	48.961	49.620	50.000	49.692	50.207
Common equity according to EBA definition	4.335	4.180	3.967	3.625	2.682
<i>of which ordinary shares subscribed by government</i>	0	0	0	0	0
Other existing subscribed government capital (before 31 December 2010)	940	940	940	940	940
Core Tier 1 capital (full static balance sheet assumption)	5.275	5.120	4.907	4.565	3.622
Core Tier 1 capital ratio (%)	10,8%	10,3%	9,8%	9,2%	7,2%

Profit and losses	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Net interest income	1.818	1.768	1.611	1.794	1.618
Trading income	35	42	42	32	32
<i>of which trading losses from stress scenarios</i>		-3	-3	-13	-13
<i>of which valuation losses due to sovereign shock</i>				-3	-3
Other operating income ⁽⁵⁾	63	48	48	48	48
Operating profit before impairments	1.100	1.043	886	1.059	883
<i>Impairments on financial and non-financial assets in the banking book ⁽⁶⁾</i>	-884	-1.115	-1.030	-1.920	-2.034
Operating profit after impairments and other losses from the stress	216	-72	-146	-860	-1.151
Other income ^(5,6)	0	0	0	0	0
Net profit after tax ⁽⁷⁾	86	-58	-117	-688	-920
<i>of which carried over to capital (retained earnings)</i>	0	0	0	0	0
<i>of which distributed as dividends</i>	0	0	0	0	0

Πειραιώς

Results of the stress test based on the **full static balance sheet assumption** without any mitigating actions, mandatory restructuring or capital raisings post 31 December 2010 (all government support measures fully paid in before 31 December 2010 are included)

Capital adequacy	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Risk weighted assets (full static balance sheet assumption)	37.987	38.346	38.642	37.785	39.169
Common equity according to EBA definition	2.669	2.547	2.398	1.835	936
<i>of which ordinary shares subscribed by government</i>	0	0	0	0	0
Other existing subscribed government capital (before 31 December 2010)	370	370	370	370	370
Core Tier 1 capital (full static balance sheet assumption)	3.039	2.917	2.768	2.205	1.306
Core Tier 1 capital ratio (%)	8,0%	7,6%	7,2%	5,8%	3,3%

Profit and losses	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Net interest income	1.210	1.154	1.118	1.203	1.159
Trading income	13	63	63	64	64
<i>of which trading losses from stress scenarios</i>		6	6	7	7
<i>of which valuation losses due to sovereign shock</i>				-9	-9
Other operating income ⁽⁵⁾	80	93	93	93	93
Operating profit before impairments	618	638	616	689	659
<i>Impairments on financial and non-financial assets in the banking book ⁽⁶⁾</i>	-601	-821	-807	-1.772	-1.800
Operating profit after impairments and other losses from the stress	13	-186	-194	-1.086	-1.144
Other income ^(5,6)	-4	-3	-3	-3	-3
Net profit after tax ⁽⁷⁾	-19	-148	-154	-859	-905
<i>of which carried over to capital (retained earnings)</i>	0	0	0	0	0
<i>of which distributed as dividends</i>	0	0	0	0	0

Αγροτική

Results of the stress test based on the **full static balance sheet assumption** without any mitigating actions, mandatory restructuring or capital raisings post 31 December 2010 (all government support measures fully paid in before 31 December 2010 are included)

Capital adequacy	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Risk weighted assets (full static balance sheet assumption)	12.636	12.975	13.249	12.947	13.312
Common equity according to EBA definition	117	147	98	-579	-803
<i>of which ordinary shares subscribed by government</i>	501	501	501	501	501
Other existing subscribed government capital (before 31 December 2010)	675	0	0	0	0
Core Tier 1 capital (full static balance sheet assumption)	792	147	98	-579	-803
Core Tier 1 capital ratio (%)	6,3%	1,1%	0,7%	-4,5%	-6,0%

Profit and losses	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Net interest income	824	775	748	738	684
Trading income	0	16	3	16	3
<i>of which trading losses from stress scenarios</i>		0	0	-8	-8
<i>of which valuation losses due to sovereign shock</i>				-7	-7
Other operating income ⁽⁵⁾	104	90	90	54	71
Operating profit before impairments	209	401	381	319	289
<i>Impairments on financial and non-financial assets in the banking book ⁽⁶⁾</i>	-604	-1.003	-324	-1.645	-1.027
Operating profit after impairments and other losses from the stress	-394	-601	58	-1.325	-737
Other income ^(5,6)	1	1	1	1	1
Net profit after tax ⁽⁷⁾	-440	-481	46	-1.060	-590
<i>of which carried over to capital (retained earnings)</i>	-440	-481	46	-1.060	-590
<i>of which distributed as dividends</i>	0	0	0	0	0

Ταχυδρομικό Ταμειστήριο

Results of the stress test based on the **full static balance sheet assumption** without any mitigating actions, mandatory restructuring or capital raisings post 31 December 2010 (all government support measures fully paid in before 31 December 2010 are included)

Capital adequacy	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Risk weighted assets (full static balance sheet assumption)	6.613	6.707	6.760	6.724	6.814
Common equity according to EBA definition	998	1.024	1.041	593	149
<i>of which ordinary shares subscribed by government</i>	0	0	0	0	0
Other existing subscribed government capital (before 31 December 2010)	225	225	225	225	225
Core Tier 1 capital (full static balance sheet assumption)	1.223	1.249	1.266	818	374
Core Tier 1 capital ratio (%)	18,5%	18,6%	18,7%	12,2%	5,5%

Profit and losses	2010	Baseline scenario		Adverse scenario	
		2011	2012	2011	2012
Net interest income	385	386	386	360	352
Trading income	-104	-24	-24	-27	-27
<i>of which trading losses from stress scenarios</i>		-2	-2	-5	-5
<i>of which valuation losses due to sovereign shock</i>				0	0
Other operating income ⁽⁵⁾	14	14	14	14	14
Operating profit before impairments	84	155	155	127	118
<i>Impairments on financial and non-financial assets in the banking book ⁽⁶⁾</i>	-58	-105	-115	-615	-656
Operating profit after impairments and other losses from the stress	26	50	40	-488	-538
Other income ^(5,6)	-18	-18	-18	-18	-18
Net profit after tax ⁽⁷⁾	-33	25	17	-405	-445
<i>of which carried over to capital (retained earnings)</i>	-33	25	17	-405	-445
<i>of which distributed as dividends</i>	0	0	0	0	0

3.2 Περιγραφή των Αποτελεσμάτων

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι όσον αφορά την Κεφαλαιακή Επάρκεια και υπό το συμβατικό σενάριο, όλες οι τράπεζες βρίσκονται πάνω από το όριο του 5% εκτός από την Αγροτική που αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα ενώ το ΤΤ βρίσκεται σε υπερβολικά καλό επίπεδο με τον σχετικό δείκτη να ξεπερνά το 18%. Υπό το ακραίο σενάριο, φυσιολογικό είναι οι δείκτες όλων των τραπεζών να πέφτουν παραμένοντας όμως πάνω από το 5% εκτός από την Αγροτική που βρίσκεται σε ακόμη πιο δυσμενή κατάσταση, την Πειραιώς που για το έτος 2012 ο σχετικός δείκτης βρίσκεται κατά 1,7 μονάδες κάτω από το 5%. Επίσης, για το ίδιο έτος, το ΤΤ βρίσκεται μόνο κατά μισή μονάδα πάνω από το όριο του 5%.

Στους παραπάνω πίνακες όμως εκτός από την Κεφαλαιακή Επάρκεια παραθέτουμε και τις εκτιμήσεις των *stress tests* για τα Καθαρά Κέρδη (ή Ζημίες) των τραπεζών κατά τα έτη 2011 και 2012 υπό τα δύο εξεταζόμενα σενάρια. Παρατηρούμε ότι τα αποτελέσματα είναι αρνητικά, δηλαδή οι περισσότερες τράπεζες θα αντιμετωπίσουν ζημίες κατά το 2011 και 2012, εκτός από την Εθνική και το ΤΤ υπό το συμβατικό σενάριο διότι υπό το δυσμενές ακόμη και αυτές αντιμετωπίζουν ζημίες.

Όλα αυτά καταδεικνύουν τη δύσκολη θέση στην οποία βρίσκετε η πλειοψηφία των τραπεζικών ιδρυμάτων ακόμη και πριν το «κούρεμα» των Ελληνικών ομολόγων που διακρατούν στο χαρτοφυλάκιό τους. Ήδη χρειάζονται πρόσθετα κεφάλαια αλλά μετά από ένα «κούρεμα» η ανακεφαλαιοποίησή τους θεωρείται επιβεβλημένη.

4. CAMELS – Επιδώσεις βασικών ελληνικών τραπεζών – 2007 έως 2011

4.1 Συγκριτική ανάλυση τραπεζών

CAMELS																			
2011	C	0,3	A	0,1	M	0,05	E (ROA)		E (ROE)		0,05	L (L1)		L (L2)		0,3	S	0,2	TOTAL
Εθνική	12,7%	1	0,2%	1	0,02	1	-13,23%	5	-1140%	4	4,5	1,33	3	0,80	2	2,5	0,14	3	2,025
Eurobank	13,4%	1	10,3%	5	0,04	1	-6,21%	4	-51550%	5	4,5	1,45	4	0,82	1	2,5	0,10	2	2,225
ALPHA	9,8%	3	4,0%	3	0,11	2	-6,46%	4	-648%	4	4,0	1,52	4	0,80	2	3,0	0,10	2	2,800
PERAIOS	5,7%	5	3,5%	2	0,10	2	-13,46%	5	-312%	4	4,5	1,85	5	0,78	2	3,5	0,09	2	3,475
Emporiki	11,4%	2	0,8%	1	0,37	3	-6,61%	4	-159%	4	4,0	2,07	5	0,82	1	3,0	0,03	1	2,150
Αγροτική	N.A.		N.A.		N.A.		N.A.		N.A.			N.A.		N.A.			N.A.		
ΤΤ	N.A.		N.A.		N.A.		N.A.		N.A.			N.A.		N.A.			N.A.		

2010	C	0,3	A	0,1	M	0,05	E (ROA)		E (ROE)		0,05	L (L1)		L (L2)		0,3	S	0,2	TOTAL
Εθνική	18,5%	1	2,1%	2	0,03	1	-0,38%	5	-4,1%	4	4,5	1,15	2	0,77	3	2,5	0,16	3	2,125
Eurobank	12,3%	2	9,8%	4	0,06	1	-0,06%	3	-1,2%	3	3,0	1,12	2	0,82	2	2,0	0,11	2	2,200
ALPHA	13,5%	2	4,3%	3	0,13	2	-0,09%	3	-1,3%	3	3,0	1,28	3	0,83	2	2,5	0,13	2	2,300
PERAIOS	11,2%	2	1,5%	1	0,13	2	-0,01%	3	-0,1%	2	2,5	1,43	4	0,84	2	3,0	0,14	3	2,425
Εμπορική	12,7%	2	1,9%	2	0,45	4	-3,51%	5	101,5%	5	5,0	1,96	4	0,92	1	2,5	0,04	1	2,200
Αγροτική	7,5%	5	7,9%	4	0,32	3	-1,34%	5	-51,8%	5	5,0	1,16	2	0,81	2	2,0	0,17	3	3,500
ΤΤ	18,5%	1	0,1%	1	0,52	4	-0,24%	5	-4,6%	4	4,5	0,67	1	0,77	3	2,0	0,05	1	1,625

2009	C	0,3	A	0,1	M	0,05	E (ROA)		E (ROE)		0,05	L (L1)		L (L2)		0,3	S	0,2	TOTAL
Εθνική	16,4%	1	1,0%	1	0,03	1	0,25%	1	2,7%	2	1,5	1,03	2	0,76	3	2,5	0,16	3	1,875
Eurobank	12,4%	2	9,0%	5	0,05	1	0,05%	3	0,9%	3	3,0	0,95	2	0,87	2	2,0	0,12	2	2,300
ALPHA	13,2%	1	7,2%	4	0,09	1	0,69%	1	9,8%	1	1,0	1,19	3	0,88	2	2,5	0,11	2	1,950
PERAIOS	11,7%	2	-0,3%	1	0,12	2	0,29%	1	4,5%	1	1,0	1,24	3	0,82	2	2,5	0,14	3	2,200
Εμπορική	12,0%	2	0,7%	1	0,40	4	-1,82%	4	-47,3%	5	4,5	1,52	4	0,92	1	2,5	0,06	1	2,075
Αγροτική	9,5%	3	5,8%	3	0,34	3	-1,46%	4	-33,4%	5	4,5	1,03	1	0,98	1	1,0	0,15	3	2,475
ΤΤ	17,1%	1	0,0%	1	0,48	4	0,12%	2	1,6%	2	2,0	0,62	1	1,01	1	1,0	0,38	4	1,800

2008	C	0,3	A	0,1	M	0,05	E (ROA)		E (ROE)		0,05	L (L1)		L (L2)		0,3	S	0,2	TOTAL
Εθνική	16,2%	1	2,0%	2	0,04	1	0,62%	1	7,5%	2	1,5	0,97	2	0,91	3	2,5	0,14	2	1,775
Eurobank	11,1%	2	11,1%	5	0,04	1	0,29%	2	6,1%	2	2,0	1,01	2	1,02	1	1,5	0,15	3	2,300
ALPHA	9,6%	3	5,3%	3	0,07	2	0,55%	1	14,1%	1	1,0	1,25	3	0,97	2	2,5	0,18	3	2,700
PERAIOS	11,3%	2	-0,4%	1	0,08	2	0,24%	2	4,3%	3	2,5	1,41	4	0,92	3	3,5	0,12	2	2,375
Emporiki	4,1%	5	1,7%	1	0,25	3	-1,73%	5	241,6%	5	5,0	1,29	3	1,00	1	2,0	0,08	1	2,800
Αγροτική	8,4%	4	4,4%	3	0,29	3	0,10%	3	2,8%	3	3,0	1,03	2	1,00	1	1,5	0,10	1	2,450
ΤΤ	8,6%	4	0,2%	1	0,39	4	0,02%	3	0,5%	4	3,5	0,63	1	0,93	3	2,0	0,21	3	2,875

2007	C	0,3	A	0,1	M	0,05	E (ROA)		E (ROE)		0,05	L (L1)		L (L2)		0,3	S	0,2	TOTAL
Εθνική	17,1%	1	1,6%	2	0,04	1	1,38%	1	14,0%	2	1,5	0,82	1	0,91	2	1,5	0,21	3	1,675
Eurobank	12,7%	1	10,2%	5	0,04	1	1,25%	1	15,8%	2	1,5	0,98	2	1,10	1	1,5	0,18	2	1,775
ALPHA	12,0%	2	8,1%	4	0,09	2	0,91%	2	16,7%	1	0,5	1,54	4	1,01	1	2,5	0,14	1	2,125
PERAIOS	13,0%	1	0,0%	1	0,10	2	1,20%	1	14,4%	2	1,5	1,42	3	1,10	1	2,0	0,18	2	1,575
Emporiki	8,5%	4	2,2%	2	0,31	3	0,20%	3	5,8%	3	3,0	1,09	2	1,05	1	1,5	0,13	1	2,350
Αγροτική	8,5%	4	4,0%	3	0,35	4	0,96%	2	14,6%	2	2,0	0,86	1	0,93	2	1,5	0,13	1	2,450
ΤΤ	9,9%	2	0,0%	1	0,39	4	0,34%	3	5,8%	3	3,0	0,54	1	1,00	1	1,0	0,32	4	2,150

4.2 Παρουσίαση αποτελέσματος CAMELS για κάθε τράπεζα χωριστά

Εθνική

Εθνική	C	A	M	E (ROA)	E (ROE)	L (L1)	L (L2)	S	CAMELS score
2007	17%	1,6%	0,04	1,4%	14,0%	0,82	0,91	0,21	1,675
2008	16%	2,0%	0,04	0,6%	7,5%	0,97	0,91	0,14	1,775
2009	16%	1,0%	0,03	0,2%	2,7%	1,03	0,76	0,16	1,875
2010	19%	2,1%	0,03	-0,4%	-4,1%	1,15	0,77	0,16	2,125
2011	13%	0,2%	0,02	-13,2%	-1140%	1,33	0,80	0,14	2,025

Eurobank

Eurobank	C	A	M	E (ROA)	E (ROE)	L (L1)	L (L2)	S	CAMELS score
2007	13%	10%	0,04	1,3%	15,8%	0,98	1,10	0,18	1,775
2008	11%	11%	0,04	0,3%	6,1%	1,01	1,02	0,15	2,300
2009	12%	9%	0,05	0,0%	0,9%	0,95	0,87	0,12	2,300
2010	12%	10%	0,06	-0,1%	-1,2%	1,12	0,82	0,11	2,200
2011	13%	10%	0,04	-6,2%	51550%	1,45	0,82	0,10	2,225

Alpha

ALPHA	C	A	M	E (ROA)	E (ROE)	L (L1)	L (L2)	S	
2007	12%	8%	0,09	0,9%	16,7%	1,54	1,01	0,14	2,125
2008	9,6%	5%	0,07	0,6%	14,1%	1,25	0,97	0,18	2,700
2009	13,2%	7%	0,09	0,7%	9,8%	1,19	0,88	0,11	1,950
2010	13,5%	4%	0,13	-0,1%	-1,3%	1,28	0,83	0,13	2,300
2011	9,8%	4%	0,11	-6,5%	-648,1%	1,52	0,80	0,10	2,800

Πειραιώς

PERAIOS	C	A	M	E (ROA)	E (ROE)	L (L1)	L (L2)	S	
2007	13%	0,04%	0,10	1,2%	14,4%	1,42	1,10	0,18	1,575
2008	11%	-0,39%	0,08	0,2%	4,3%	1,41	0,92	0,12	2,375
2009	12%	-0,26%	0,12	0,3%	4,5%	1,24	0,82	0,14	2,200
2010	11%	2%	0,13	0,0%	-0,1%	1,43	0,84	0,14	2,425
2011	6%	4%	0,10	-13,5%	-312,3%	1,85	0,78	0,09	3,475

Εμπορική

Εμπορική	C	A	M	E (ROA)	E (ROE)	L (L1)	L (L2)	S	
2007	8%	2%	0,31	0,2%	5,8%	1,09	1,05	0,13	2,350
2008	4%	2%	0,25	-1,7%	-241,6%	1,29	1,00	0,08	2,800
2009	12%	1%	0,40	-1,8%	-47,3%	1,52	0,92	0,06	2,075
2010	13%	2%	0,45	-3,5%	-101,5%	1,96	0,92	0,04	2,200
2011	11%	1%	0,37	-6,6%	-158,9%	2,07	0,82	0,03	2,150

Αγροτική

Αγροτική	C	A	M	E (ROA)	E (ROE)	L (L1)	L (L2)	S	
2007	9%	4%	0,35	1,0%	14,6%	0,86	0,93	0,13	2,450
2008	8%	4%	0,29	0,1%	2,8%	1,03	1,00	0,10	2,450
2009	10%	6%	0,34	-1,5%	-33,4%	1,03	0,98	0,15	2,475
2010	8%	8%	0,32	-1,3%	-51,8%	1,16	0,81	0,17	3,500
2011	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	N.A.

TT

TT	C	A	M	E (ROA)	E (ROE)	L (L1)	L (L2)	S	
2007	10%	-0,02%	0,39	0,3%	5,8%	0,54	1,00	0,32	2,150
2008	9%	0,18%	0,39	0,02%	0,5%	0,63	0,93	0,21	2,875
2009	17%	0,04%	0,48	0,1%	1,6%	0,62	1,01	0,38	1,800
2010	18%	0,08%	0,52	-0,2%	-4,6%	0,67	0,77	0,05	1,625
2011	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	N.A.

4.2.1 Ανάλυση

Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα θα προχωρήσουμε στην ανάλυση της κατάστασης των εξεταζόμενων τραπεζών διαχρονικά αλλά και κατ' έτος συγκρίνοντας αυτές. Αρχικά να αναφέρουμε τα βάρη τα οποία χρησιμοποιήθηκαν και ανατέθηκαν σε κάθε αριθμοδείκτη. Συγκεκριμένα, δόθηκε 30% βαρύτητα στον αριθμοδείκτη μέτρησης της κεφαλαιακής επάρκειας "C" καθώς και στους δείκτες μέτρησης της ρευστότητας L1 και L2, 20% για την ευαισθησία στον κίνδυνο της αγοράς, 10% για την ποιότητα των στοιχείων του ενεργητικού και από 5% στους δείκτες κερδοφορίας και αξιολόγησης του Management.

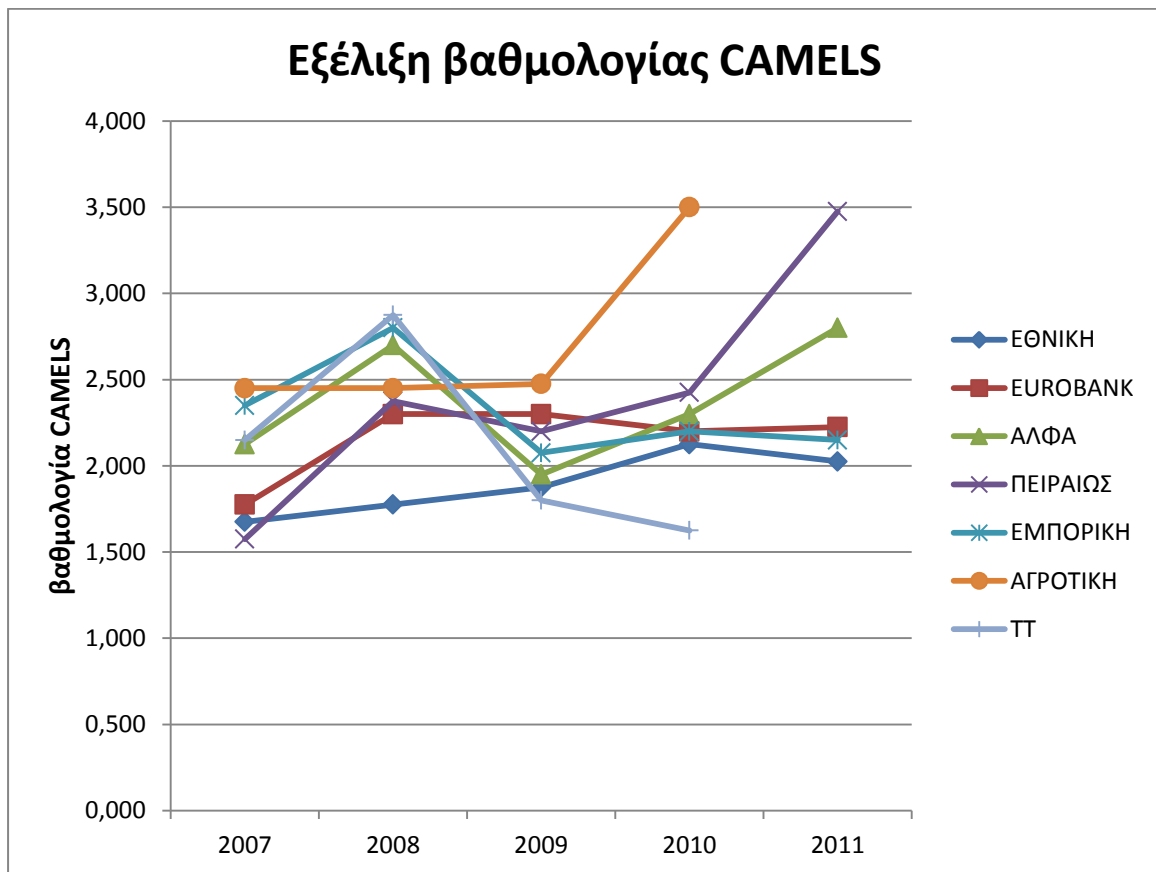
Συνοψίζοντας τα παραπάνω αποτελέσματα, η κατάταξη των τραπεζών στη χρονική περίοδο που εξετάζουμε έχει ως εξής:

Με βάση τη βαθμολογία CAMELS					
Σειρά κατάταξης	2011	2010	2009	2008	2007
1.	ΕΘΝΙΚΗ	ΤΤ	ΤΤ	ΕΘΝΙΚΗ	ΠΕΙΡΑΙΩΣ
2.	ΕΜΠΟΡΙΚΗ	ΕΘΝΙΚΗ	ΕΘΝΙΚΗ	EUROBANK	ΕΘΝΙΚΗ
3.	EUROBANK	EUROBANK ¹⁹	ALPHA	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	EUROBANK
4.	ΑΛΦΑ	ΕΜΠΟΡΙΚΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΗ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ	ΑΛΦΑ
5.	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΑΛΦΑ	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΑΛΦΑ	ΤΤ
6.		ΠΕΙΡΑΙΩΣ	EUROBANK	ΕΜΠΟΡΙΚΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΗ
7.		ΑΓΡΟΤΙΚΗ	ΑΑΓΡΟΤΙΚΗ	ΤΤ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ

Υπενθυμίζουμε ότι το 1 αφορά την καλύτερη επίδοση και το 7 τη χειρότερη. Παρατηρούμε λοιπόν ότι, όσον αφορά το 2011, η Εθνική παρουσιάζει την καλύτερη επίδοση με βάση τα CAMELS ενώ η ΠΕΙΡΑΙΩΣ τη χειρότερη. Εξετάζοντας τις επιμέρους επιδόσεις για το 2011 παρατηρούμε το λόγο για τον οποίο συμβαίνει αυτό. Τη συγκεκριμένη περίοδο, η ΕΘΝΙΚΗ παρουσιάζει καλύτερη θέση όσον αφορά τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας αλλά και αυτόν της ρευστότητας στους οποίους δώσαμε τη μεγαλύτερη βαρύτητα καθώς είναι τα δύο στοιχεία στα οποία οι αγορές δίνουν μεγαλύτερη σημασία τη συγκεκριμένη περίοδο. Να τονίσουμε εδώ, ότι για το 2011 δεν ήταν εφικτό να βρεθούν ετήσια στοιχεία τόσο για την Αγροτική όσο και για το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο καθώς δεν είχαν ακόμη δημοσιοποιηθεί.

Παρατηρούμε επίσης ότι, αν και τα έτη 2008 και 2007, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο δεν είχε καλή θέση σε σχέση με τις υπόλοιπες τράπεζες με βάση πάντα τα βάρη που δώσαμε σε κάθε δείκτη, το 2009 και 2012 (ίσως και το 2011 αν είχαμε τα στοιχεία) το ΤΤ βρίσκεται στην 1^η θέση. Ο λόγος για τον οποίο συμβαίνει αυτό είναι το γεγονός ότι έδωσε μεγάλη σημασία στη βελτίωση της κεφαλαιακής του επάρκειας, της ρευστότητάς του και της έκθεσής του σε προϊόντα ευαίσθητα στις κινήσεις της αγοράς η διακυμάνσεις της οποίας την περίοδο αυτή είναι αρκετά μεγάλες.

¹⁹ Εμπορική και Eurobank ισοβαθμούν.

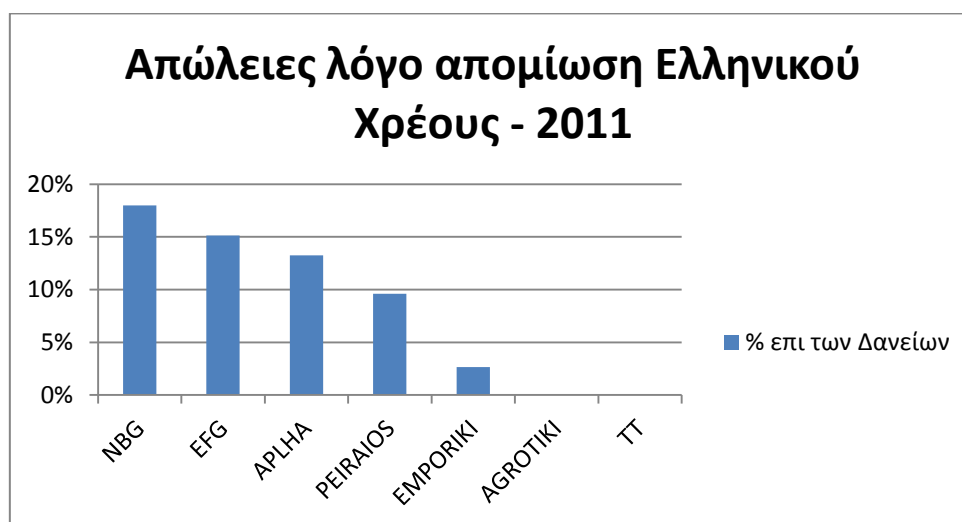

Στο παραπάνω γράφημα βλέπουμε πώς εξελίσσεται χρονικά η βαθμολογία CAMELS που συγκεντρώνουν οι εξεταζόμενες τράπεζες. Παρατηρούμε λοιπόν ότι εκτός από το ΤΤ, η θέση των υπολοίπων τραπεζών (ως προς τα CAMELS) έχει επιδεινωθεί. Για παράδειγμα, η Εθνική συγκέντρωσε βαθμολογία 1,675 το 2007 και 2,025 το 2011 με χειρότερη βαθμολογία αυτή του 2010 που ήταν 2,125.

Το παραπάνω γράφημα λοιπόν καταδεικνύει τη σταδιακή επιδείνωση της κατάστασης των Ελληνικών τραπεζών κατά τη διάρκεια της κρίσης. Να επισημάνουμε επίσης ότι για το 2011 παρατηρούμε κάποια μεγάλα και αρνητικά ποσοστά ειδικά για τους δείκτες κερδοφορίας. Αυτό εξηγείται λόγω της απομείωσης των Ελληνικών ομολόγων που οι τράπεζες διακρατούν στα χαρτοφυλάκια τους.

Στη συνέχεια εξετάζουμε και γραφικά τις απώλειες κάθε τράπεζας χωριστά λόγω του "κουρέματος" των Ελληνικών ομολόγων.

4.3 Επίπτωση απομείωσης ομολόγων Ελληνικού δημοσίου

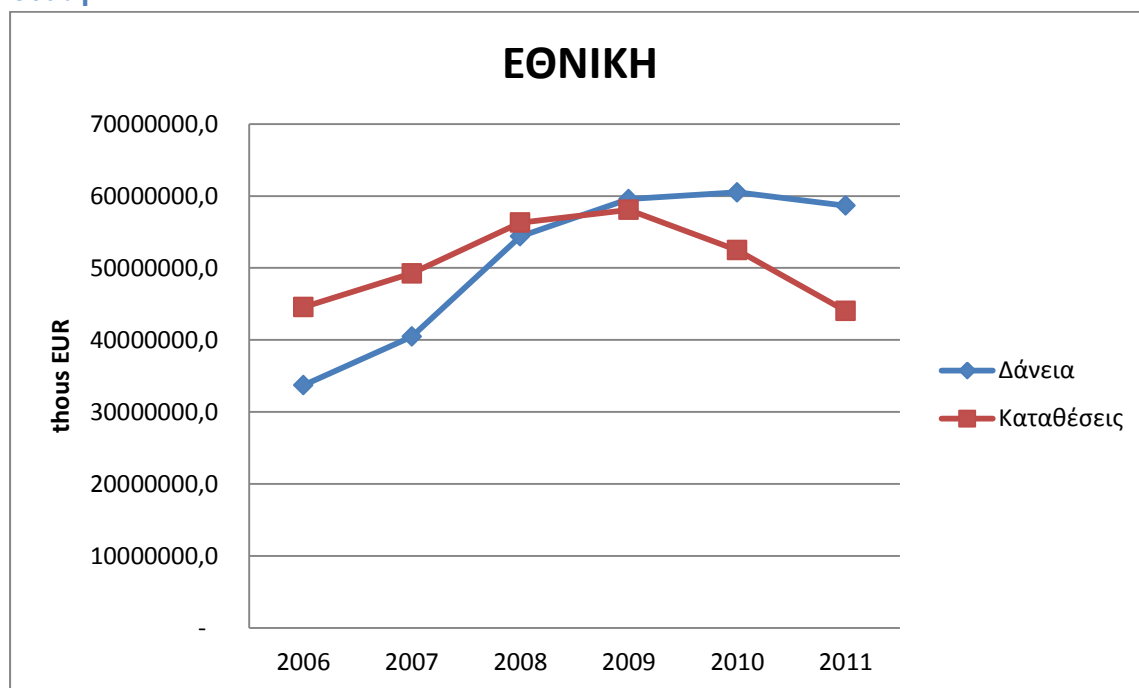
4.3.1 Ανάλυση

Παρατηρούμε ότι στην 1^η φάση του «κουρέματος» των ελληνικών ομολόγων - 2011 – οι απώλειες ως ποσοστό επι των συνολικών δανείων είναι αρκετά υψηλές ειδικά για την Εθνική. Δυστυχώς δεν κατέστη δυνατό να συγκεντρώσουμε τα απαραίτητα στοιχεία για την Αγροτική και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο για τις οποίες όμως αναμένουμε να παρουσιάσουν αρκετά μεγάλες απώλειες λόγω της πολιτικής που ακολουθούσαν τα τελευταία χρόνια να διακρατούν μεγάλες ποσότητες ελληνικών ομολόγων στα χαρτοφυλάκια τους.

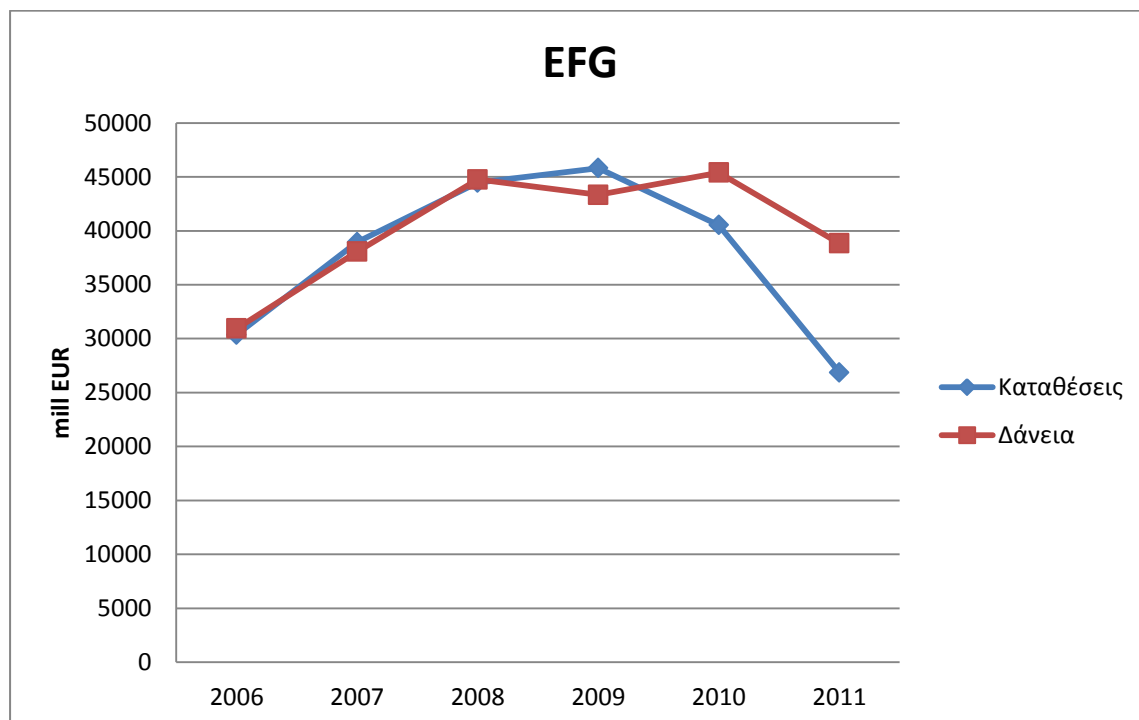
Να τονίσουμε εδώ ότι η συσχετισμένη κίνηση δηλαδή η απομείωση των ελληνικών ομολόγων ήταν το γεγονός που κατέστησε αναγκαία την ένταξη των ελληνικών τραπεζών στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας λόγω έλλειψης αναγκαίων κεφαλαίων τόσο εποπτικών όσο και οικονομικών.

4.2 Πορεία Δανείων - Καταθέσεων

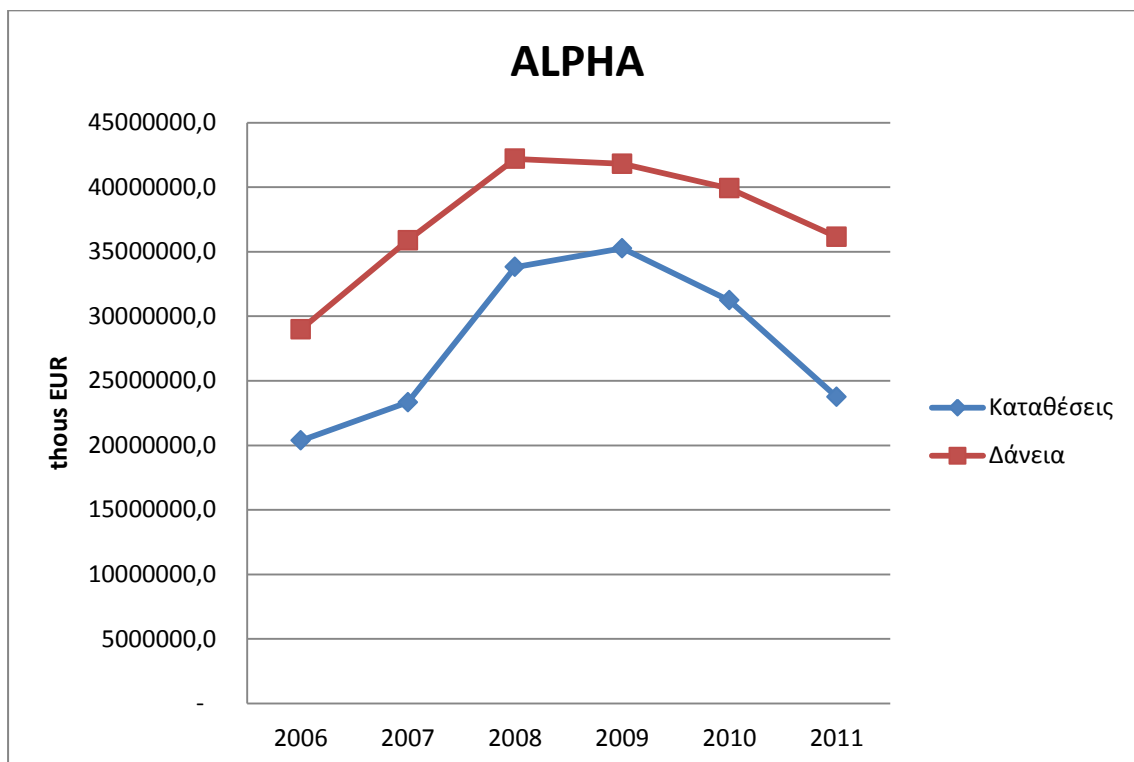
Εθνική

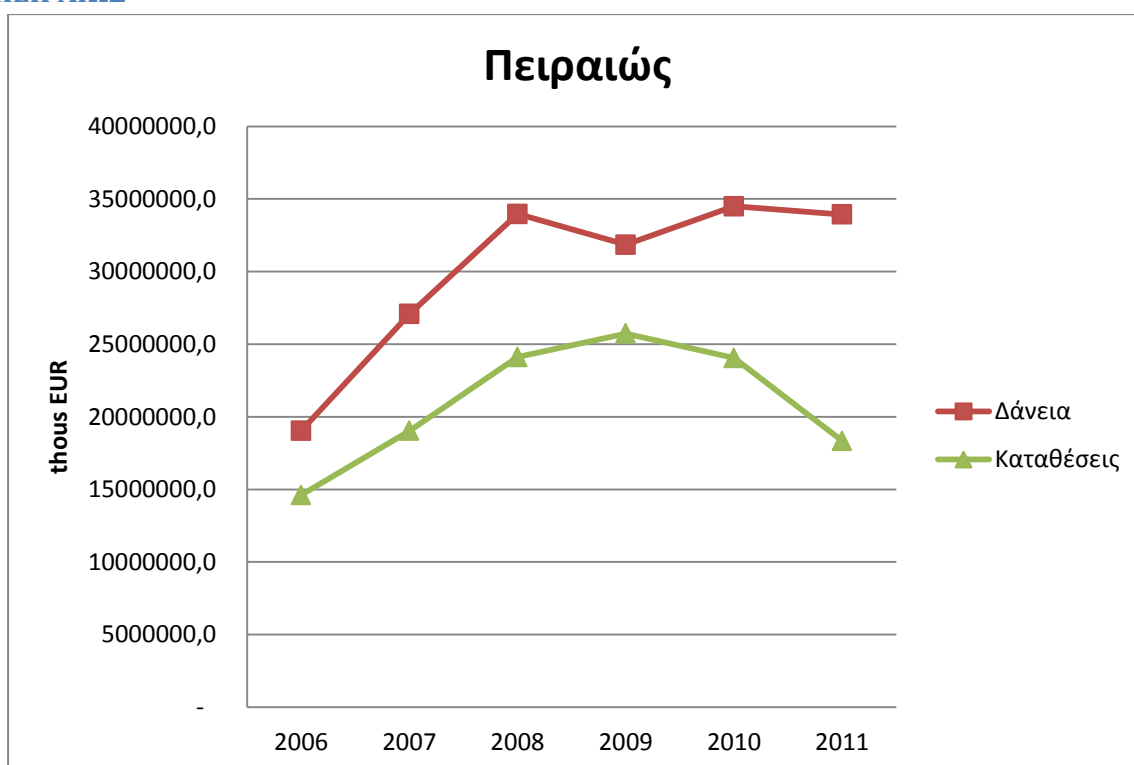
ΕΦΓ

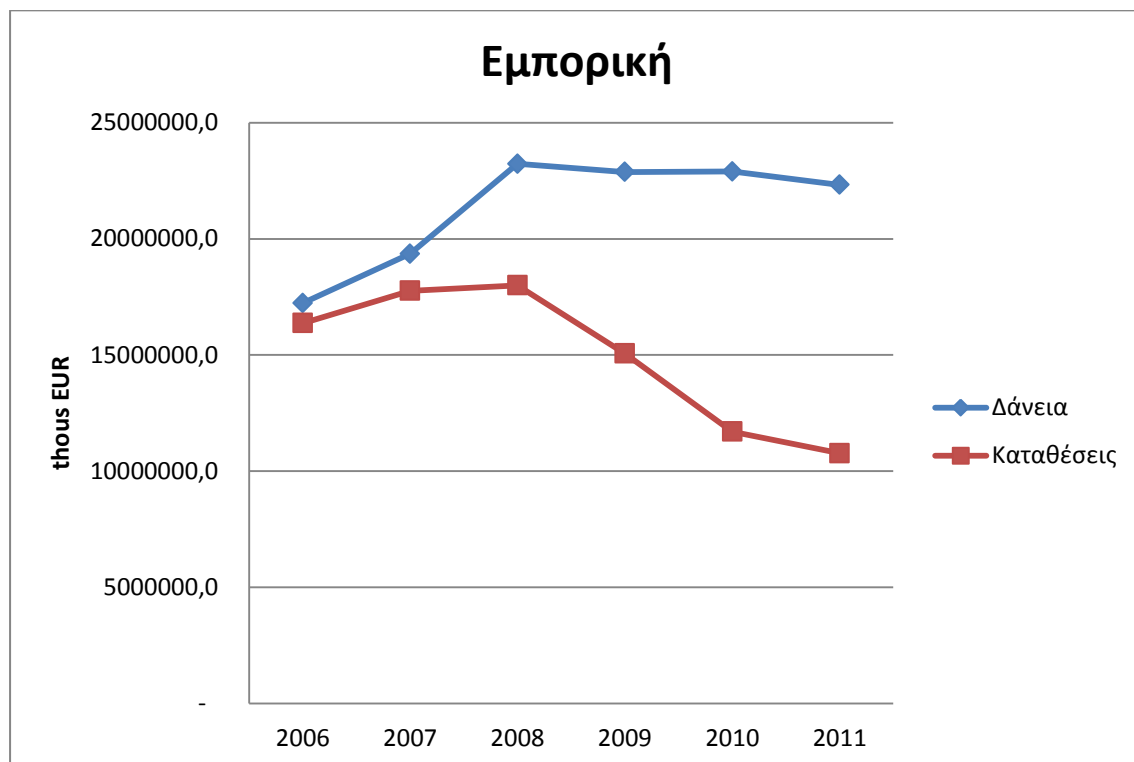
ΑΛΦΑ

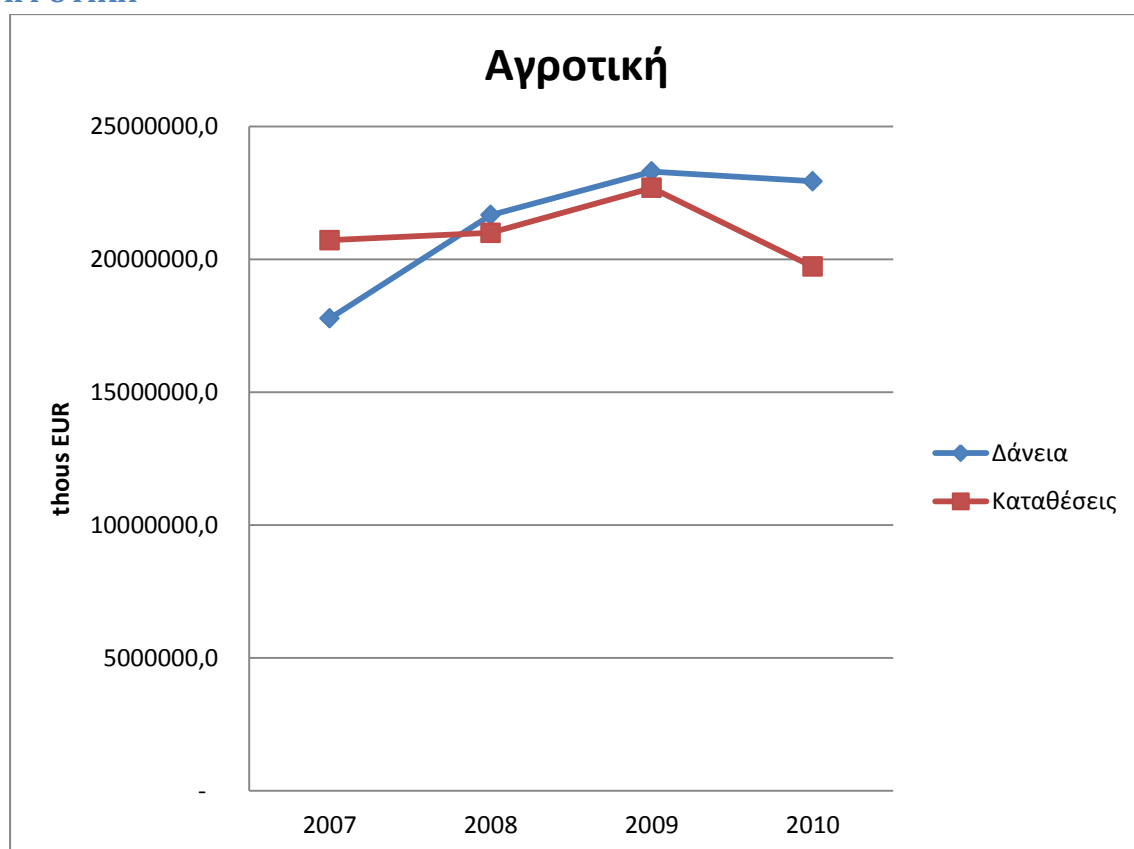
ΠΕΙΡΑΙΩΣ

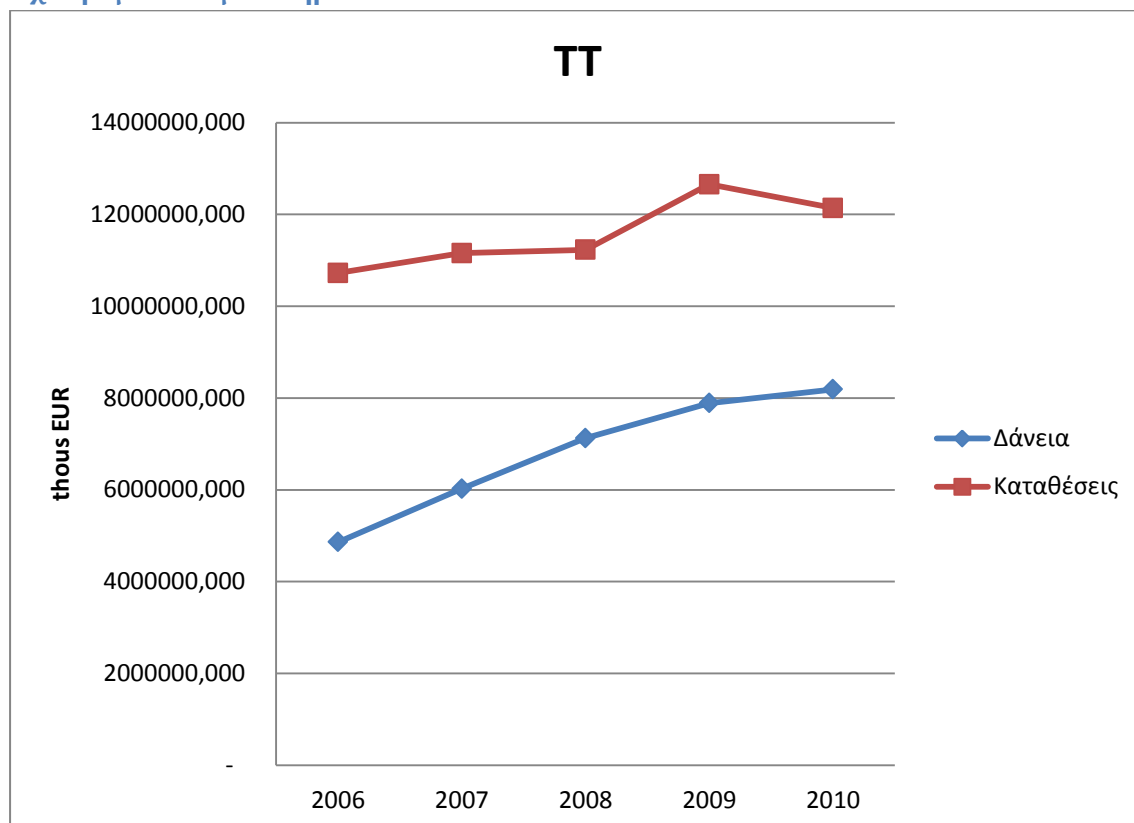
ΕΜΠΟΡΙΚΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ

Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο

4.2.1 Ανάλυση

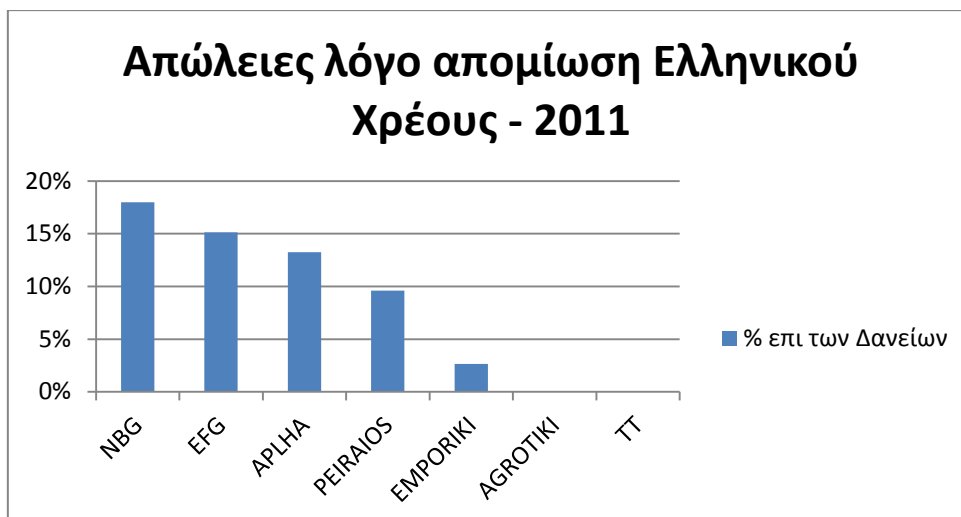
Με εξαίρεση το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο παρατηρούμε ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρουσιάζει αρκετά μεγάλη μόχλευση κεφαλαίων. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι περιπτώσεις της Εμπορικής όπου από το 2008 και μετά τα χορηγούμενα δάνεια παραμένουν σταθερά ενώ οι καταθέσεις πέφτουν δραματικά και της Εθνικής που μεταξύ 2006 και 2008 η καταθέσεις ήταν περισσότερες από τα δάνεια ενώ το 2011 οδηγήθηκε σε ένα άνοιγμα της ψαλίδας υπέρ των δανείων.

Γενικά, η εικόνα έχει ως εξής. Λόγο της κρίσης της Ελληνικής οικονομίας, των μωύσεων στους μισθούς και γενικότερα του κλίματος αβεβαιότητας για την παραμονή της χώρας στην ζώνη του Ευρώ, η ποσότητα των καταθέσεων μειώθηκε είτε διότι μεταφέρθηκαν στο εξωτερικό είτε λόγω του προβλήματος ρευστότητας των επιχειρήσεων και νοικοκυριών. Συνεπώς, οι τράπεζες αναγκάστηκαν λόγω των παραπάνω αλλά και των απωλειών που υπέστησαν λόγω των κρατικών ομολόγων να παγώσουν ή και να μειώσουν τα χορηγούμενα δάνεια.

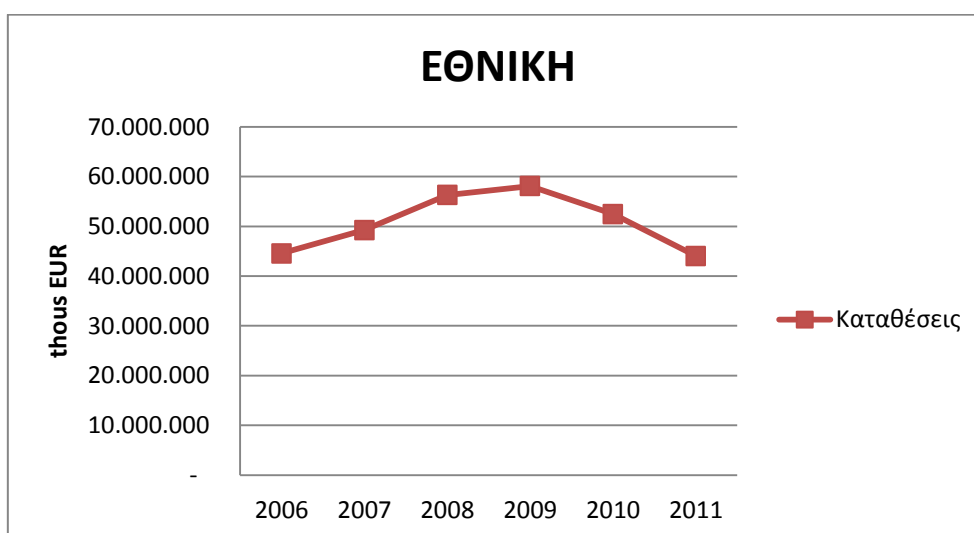
5. Συμπεράσματα

Με βάση λοιπόν όλα τα παραπάνω μπορούμε να δώσουμε κάποιες απαντήσεις στα ερωτήματα που τέθηκαν αρχικά ως στόχος της παρούσας εργασίας.

Αναμφισβήτητα, μία από τις κυριότερες αιτίες για την κατάσταση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είναι η εξάρτησή του από τα ομόλογα ελληνικού δημοσίου. Όπως δείξαμε πιο πάνω, η απομείωσή τους είχε τις παρακάτω επιπτώσεις στις τράπεζες:

Δηλαδή ένα μεγάλο μέρος των περιουσιακών τους στοιχείων εξανεμίστηκε. Επιπλέον, οι καταθέσεις προς αυτές μειώθηκαν και η κατάσταση στα καθυστερούμενα δάνεια επιδεινώθηκε:

Όλα αυτά επιδείνωσαν την κεφαλαιακή τους επάρκεια τόσο την οικονομική όσο και την εποπτική και τις έκαναν να στραφούν σε μηχανισμούς στήριξης της ρευστότητας όπως της ΕΚΤ, της ΤτΕ (μηχανισμός ELA, Emergency Liquidity Assistance) αλλά και στο ΤΧΣ όπου εδώ πλέον μιλάμε για κεφαλαιακή ενίσχυση και όχι μόνο παροχή ρευστότητας. Ενδιαφέρον όμως παρουσιάζει και η παρακάτω ανάλυση²⁰:

<< Οι ελληνικές τράπεζες έχουν λάβει συνολικά 121 δισ. ευρώ ρευστότητα από την ΕΚΤ και το ELA. Συγκεκριμένα, με βάση τα στοιχεία Απριλίου, από την ΕΚΤ έχουν αντλήσει 62 δισ. και από το ELA 59,2 δισ. ευρώ. Το εντυπωσιακό στην προκειμένη περίπτωση είναι ότι η εξάρτηση από την ΕΚΤ μειώνεται σταδιακά από τα 95 στα 62 δισ., άρα μειώνονται και τα collaterals από 148 δισ. στα 88,25 δισ. ευρώ. Η ΕΚΤ για να χρηματοδοτήσει με 62 δισ. τις ελληνικές τράπεζες διαθέτει ως εγγύηση 88,25 δισ. ευρώ εξασφαλίσεις, ομόλογα και βεβαίως τις εγγυήσεις του ελληνικού δημοσίου. Όμως οι ελληνικές τράπεζες έχουν λάβει ρευστότητα και από το ELA (59,2 δισ.) και το ερώτημα είναι ποιες είναι οι εξασφαλίσεις της ΤτΕ. Πάντως, τα collaterals των ελληνικών τραπεζών για το ELA προσεγγίζουν τα 160 δισ. ευρώ. Σημειώνεται ότι, τον Φεβρουάριο, οι εγγυήσεις των τραπεζών προς ΕΚΤ και ΤτΕ για το ELA έφθαναν τα 285 δισ. ευρώ. Εν κατακλείδι, οι ελληνικές τράπεζες έχουν εγγυηθεί το 70% του ενεργητικού τους για να λάβουν 121 δισ. ρευστότητα, η οποία καλύπτει παρελθούσες χορηγήσεις! >>

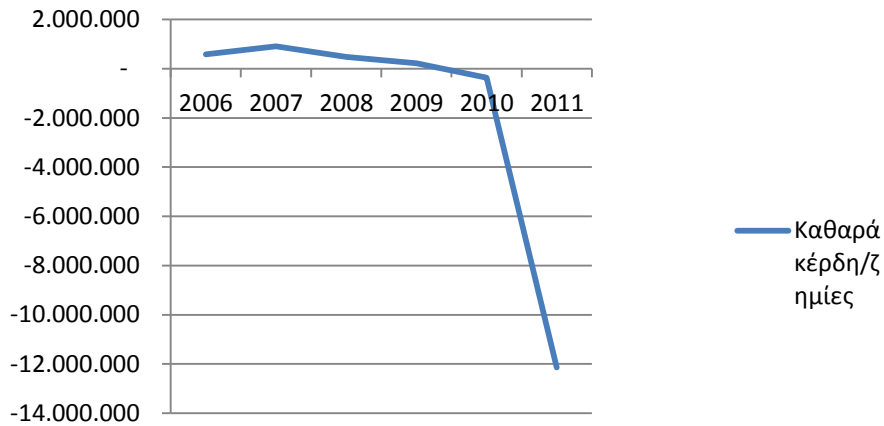
Άρα, η συσχετισμένη λύση είναι πολύ βραχυπρόθεσμη και σίγουρα δεν αντιμετωπίζει το συνολικό πρόβλημα.

Το δεύτερο ερώτημά μας έχει να κάνει με την χρονική εξέλιξη της κρίσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Την απάντηση σε αυτό δίνεται από τα γραφήματα που παρουσιάσαμε στο κεφάλαιο 4 αλλά ας επικεντρωθούμε για λίγο στα παρακάτω:

²⁰ Χρηματιστήριο, Ημερήσια Οικονομική Εφημερίδα: <http://www.xrimatistirio.gr/index.asp?id=10426>

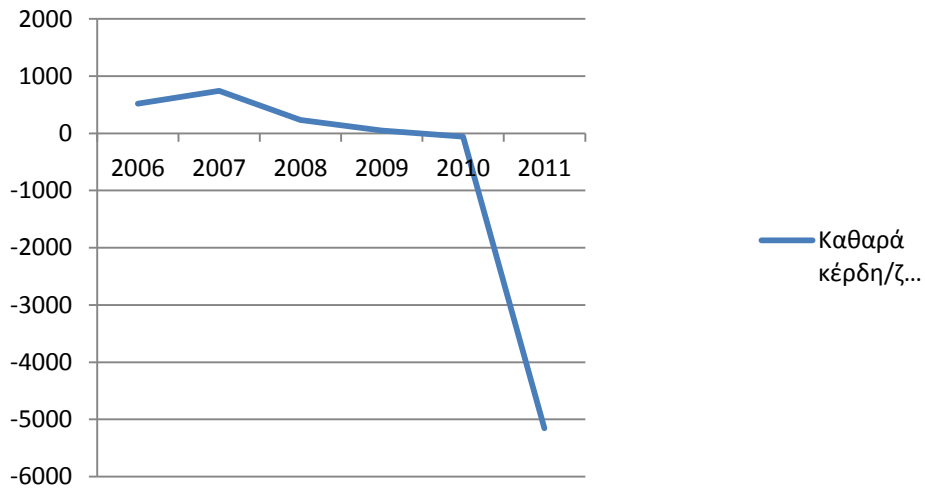
Καθαρά κέρδη/ζημιές - ΕΘΝΙΚΗ

ποσά σε χιλ. Ευρώ

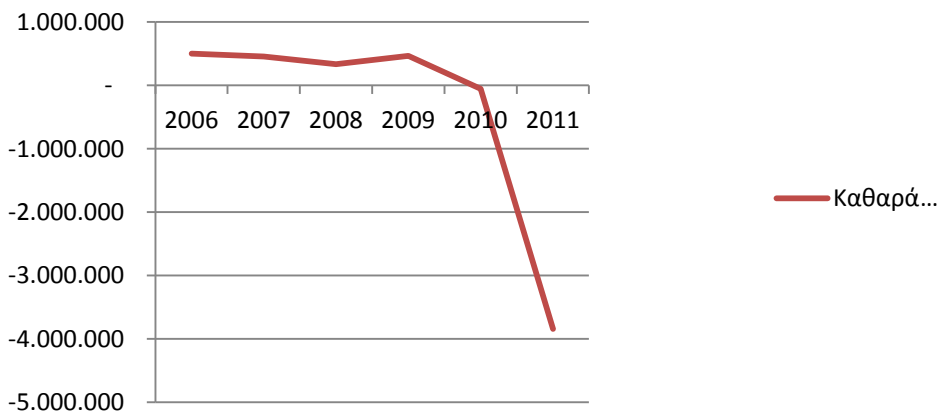
Καθαρά κέρδη/ζημιές - EUROBANK

ποσά σε εκατ. Ευρώ

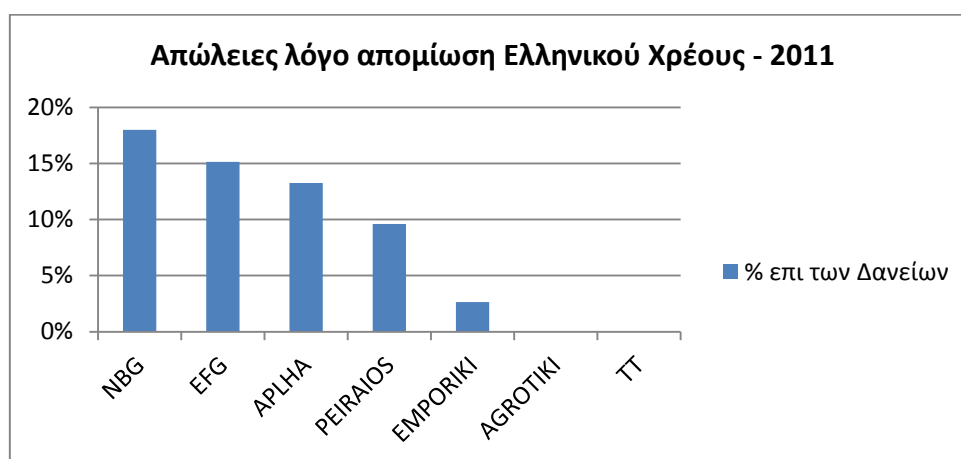
Καθαρά κέρδη/ζημιές - ALPHABANK

ποσά σε χιλ. Ευρώ

Παρατηρούμε ότι η πορεία είναι η ίδια και στις τρεις τράπεζες όσον αφορά την εξέλιξη των Καθαρών τους Κερδών τα οποία μετατρέπονται σε Ζημιές από το 2010 και μετά συνεχίζοντας την καθοδική πορεία που είχαν από το 2006 - 2007.

Όσον αφορά στο αν τα στοιχεία προηγούμενων ετών έδειχναν ότι μια τέτοιου είδους κρίση είναι πιθανή θα λέγαμε γενικά ότι η κατάσταση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος ήταν καλή πριν την κρίση αλλά και κατά τα πρώτα της στάδια λόγω της περιορισμένης έκθεσης των ελληνικών τραπεζών σε ξένα αξιόγραφα και κυρίως στα περίφημα «τοξικά». Είχαν όμως όπως είδαμε μεγάλη έκθεση στα ελληνικά ομόλογα:

η απαξίωση των οποίων από τις διεθνείς αγορές τις κατέστησε προβληματικές. Θα μπορούσε κανείς να πει, λοιπόν, ότι σε περίπτωση που το Ελληνικό Κράτος αντιμετώπιζε ένα τέτοιας διάστασης πρόβλημα τότε η μεταφορά του προβλήματος στις τράπεζες θα ήταν φυσικό επακόλουθο.

Όλα τα παραπάνω μας δίνουν μας δίνουν την σημερινή (στοιχεία 2011) εικόνα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Όσον αφορά το μέλλον τους, βραχυπρόθεσμα τουλάχιστον, και βασιζόμενη στην ανάλυση που παρατέθηκε πιο πάνω και υπενθυμίζουμε:

<< Οι ελληνικές τράπεζες έχουν λάβει συνολικά 121 δισ. ευρώ ρευστότητα από την ΕΚΤ και το ΕΛΑ. Συγκεκριμένα, με βάση τα στοιχεία Απριλίου, από την ΕΚΤ έχουν αντλήσει 62 δισ. και από το ΕΛΑ 59,2 δισ. ευρώ. Το εντυπωσιακό στην προκειμένη περίπτωση είναι ότι η εξάρτηση από την ΕΚΤ μειώνεται σταδιακά από τα 95 στα 62 δισ., άρα μειώνονται και τα collaterals από 148 δισ. στα 88,25 δισ. ευρώ. Η ΕΚΤ για να χρηματοδοτήσει με 62 δισ. τις ελληνικές τράπεζες διαθέτει ως εγγύηση 88,25 δισ. ευρώ εξασφαλίσεις, ομόλογα και βεβαίως τις εγγυήσεις του ελληνικού δημοσίου. Όμως οι ελληνικές τράπεζες έχουν λάβει ρευστότητα και από το ΕΛΑ (59,2 δισ.) και το ερώτημα είναι ποιες είναι οι εξασφαλίσεις της ΤτΕ. Πάντως, τα collaterals των ελληνικών τραπεζών για το ΕΛΑ προσεγγίζουν τα 160 δισ. ευρώ. Σημειώνεται ότι, τον Φεβρουάριο, οι εγγυήσεις των τραπεζών προς ΕΚΤ και ΤτΕ για το ΕΛΑ έφθαναν τα 285 δισ. ευρώ. Εν κατακλείδι, οι ελληνικές τράπεζες έχουν εγγυηθεί το 70% του ενεργητικού τους για να λάβουν 121 δισ. ρευστότητα, η οποία καλύπτει παρελθούσες χορηγήσεις! >>

αλλά και με βάση την κατάσταση της ελληνικής οικονομίας και των προβλέψεων²¹ ανάπτυξής της, προβλέπεται προβληματικό.

	2012	2013
Πραγματικό ΑΕΠ (%)	-4,7	0

²¹ Προβλέψεις του IMF.

Βιβλιογραφία

- Απόστολος Χριστόπουλος: Θέματα Τραπεζικής & Χρηματοοικονομικής θεωρίας
- Stephen M Frost: The Bank Analyst's Handbook
- Σαπουντζόγλου Γ., Πεντότης Χ. : Τραπεζική Οικονομική
- Ετήσιες οικονομικές καταστάσεις τραπεζών, 2007 – 2011
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
- Τράπεζα της Ελλάδος
- IMF, International Monetary Fund
- ECB, European Central Bank
- European Commission
- EBA, European Banking Authority
- Χρηματιστήριο – Ηλεκτρονική εφημερίδα